

KARLOVA UNIVERZITA
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Ústav románských studií
Hispanistika

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

MAGDA DEMETEROVÁ

ČLEN VE VERBONOMINÁLNÍM PŘÍSUDKU
ARTÍCULO EN EL PREDICADO NOMINAL

PRAHA 2017

Mgr. Štěpánka Černíková, Ph. D

Děkuji Mgr. Štěpánce Černikovské, Ph.D. za odborné vedení práce a poskytování cenných rad.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou/diplomovou/rigorózní/dizertační práci vypracoval/a samostatně, že jsem řádně citoval/a všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

v ..... dne ..... podpis .....

Klíčová slova:

Verbonominální, přísudek, člen, španělský jazyk, determinant

Key words:

Nominal, predicate, article, spanish language, determinant

Palabras claves:

Nominal, predicado, determinante, artículo, lengua española

Abstrakt:

Bakalářská práce zjišťuje problematiku používání členu ve verbonominálním přísudku ve španělském jazyce. Teoretická část popisuje typy členů, typy přísudků, kde je vyzdvihnut hlavně jmenný přísudek se sponou. V poslední teoretické části se zabývá užití členu právě ve verboniminálním přísudku. Praktická část zjišťuje pomocí dotazníku rozdíly v používání členu ve verbonominálním přísudku mezi španělskými studenty a českými studenty hispanistiky.

Abstract:

Bachelor tesis investigates the problems about use of the article in nominal predicate in spanish language. The theoretical part describes types of article, types of pradicates where the main pradicate is the nominal pradicate. The last theoretical part applies exactly to using the article in nominal predicate. The practical part of research uses a questionnaire survey to investigate the difference between using the article in nominal predicate among spanish students and among czech students of spanish studies.

Abstrakt (španělsky):

El trabajo de fin de grado investiga la problemática del uso del artículo en el predicado verbonominal en la lengua española. La parte teórica describe la tipología del artículo, diferentes tipos de predicados donde el principal es el predicado nominal, o sea verbonominal. Justamente el último punto de la parte teórica trata el uso del artículo en el predicado verbonominal. En la parte práctica se averigua a través de una encuesta la diferencia del uso del artículo en el predicado verbonominal entre los estudiantes españoles y checos.

Obsah

ÚVOD	- 7 -
1. TEORETICKÁ ČÁST	- 8 -
1.1. TEORETICKÝ ÚVOD O SLOVNÍM DRUHU ČLENU	- 8 -
1.1.1. <i>Teorie o členech podle Tomáše Jiména Julia</i>	- 8 -
1.1.2. <i>Teorie o členech dle Španělské královské akademie</i>	- 9 -
1.1.3. <i>Emilio Alarcos Llorach a členy</i>	- 10 -
1.1.4. <i>Teorie členů podle Bohumila Zavadila a Petra Čermáka</i>	- 11 -
1.1.5. <i>Stručné shrnutí teorie o členech</i>	- 13 -
1.2. TEORETICKÝ ÚVOD O PREDIKÁTU.....	- 14 -
1.2.1. <i>Verbonominální predikát</i>	- 14 -
1.2.2. <i>Sponová slovesa ser a estar</i>	- 14 -
1.2.3. <i>Druhy vět, které jsou složeny z verbonominálního přísudku</i>	- 16 -
1.2.4. <i>Pronominalizace</i>	- 17 -
1.2.5. <i>Sponové sloveso parecer</i>	- 19 -
1.3. VÝSKYT ČLENU VE VERBONOMINÁLNÍM PŘÍSUDKU	- 20 -
1.3.1. <i>Výskyt bez členu</i>	- 20 -
1.3.2. <i>Výskyt se členem neurčitým</i>	- 21 -
1.3.3. <i>Výskyt se členem určitým</i>	- 22 -
1.3.4. <i>Předložková syntagmata, adjektiva, zájmena a příslovce ve funkci nominálního predikátu</i>	- 22 -
2. PRAKTICKÁ ČÁST	- 25 -
2.1. CÍL PRÁCE.....	- 25 -
2.2. HYPOTÉZY	- 25 -
2.3. VZOREK RESPONDENTŮ	- 25 -
2.4. METODA VÝZKUMU	- 26 -
2.5. VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO PRŮZKUMU MEZI ČESKÝMI ŠPANĚLŠTINÁŘI A ŠPANĚLY VE SPORNÝCH SITUACÍCH VERBONOMINÁLNÍHO PŘÍSUDKU.....	- 26 -
2.5.1. <i>Sponové sloveso ser: otázky číslo 1, 3, 5, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 25, 26, 27-27 -</i>	
2.5.2. <i>Sponové sloveso estar: otázky číslo 23, 28, 29, 30</i>	- 35 -
2.5.3. <i>3. Sponové sloveso parecer: otázka číslo 7</i>	- 38 -
ZÁVĚR	- 44 -
POUŽITÁ LITERATURA	- 46 -
INTERNETOVÉ ZDROJE	- 47 -
PŘÍLOHA	- 48 -
RÉSUMÉ	- 50 -
RESUMEN	- 51 -

ÚVOD

V následujících stránkách své bakalářské práce se budu zabírat problematikou členu ve verbonominálním přísudku. Pro toto téma jsem se nadchla, protože je všeobecně známo, že Čechům dělá problémy používání členu, jak už v románských jazycích, tak i v germánských. Vždy mne bavilo se v něčem zdokonalovat, a proto jsem zvolila téma, které mi mohlo objasnit nejrůznější zákoutí gramatiky. Právě tato problematika mne motivovala k obohacení si a rozšíření si obzorů kolem slovního druhu člen, který v českém jazyku postrádáme.

Zdůrazňuji, že se nebudu zabývat do hloubky všemi druhy nominálního predikátu (šp. *atributo*), protože by tato práce byla poněkud obsáhlejší a nezabývala by se jen problematikou členu v tomto daném kontextu. Tudíž se budu vyjadřovat nejčastěji jen k těm, u kterých je možný výskyt členů. Stejně tak se nebudu podrobně zabývat jednotlivými typy přísudků, ale popíši hlavně přísudek verbonominální.

Svou bakalářskou práci rozdělím do 2 částí. První část, kterou dělím do tří podkapitol, bude mít záměr teoretický, ve kterém se pokusím vystihnout nejčastější charakteristiky členu dle různých autorů, charakteristiku verbonominálního predikátu, a nakonec popsat různé typy a chování tohoto predikátu (šp. *atributo*). Ve druhé části pak budu rozebírat jednotlivé druhy nominálního predikátu, které se pojí s různými sponovými slovesy. Budu vyhodnocovat nejčastější odpovědi španělských a českých respondentů na základě dotazníku, který jsem sama vymyslela, rozdala a rozposlala mezi španělské studenty a české studenty hispanistiky. Tato část by měla být nejzajímavějším vyvrcholením mé práce.

Chtěla bych, aby se čeští studenti španělštiny začali více zajímat o gramatiku, protože i v ní se dají objevit různá potěšení. Nemusí to být vždy jen ty otravné předměty. Mým záměrem je obohatit sama sebe o nové znalosti ohledně členu, ale ráda bych tuto bakalářskou práci napsala takovým způsobem, aby ji nadále mohli využívat i studenti jako podklad k objasnění si, v jakých situacích se člen ve verbonominálním přísudku vyskytuje, a v jakých nikoliv. Jak jednou řekl Cicero: „Pole, jakkoliv úrodné, přece bez obdělání úrodu přinášet nemůže.“

1. TEORETICKÁ ČÁST

V první řadě je nezbytné vymezit si klíčové pojmy této bakalářské práce. Začnu tedy popisem charakteristiky pojmu člen a poté pojmu verbonominální přísudek. V poslední části teoretické, budu popisovat výskyt členu ve verbonominálním přísudku.

1.1. Teoretický úvod o slovním druhu členu

Člen (šp. *artículo*) mnoho gramatiků považuje za nesamostatný slovní druh, protože nejčastěji doprovází substantivum, které je kontextuálně zapojeno do výpovědi. V daném kontextu pak vyjadřuje nejčastěji gramatikalizovanou sémantickou opozici, tj. „určitost“ a „neurčitost“. Jiní gramatici zas stojí za názorem, že jsou to jen relativně osamostatnělé gramatické morfémy substantiv. Ve školské tradici se nejvíce používají názvy člen určitý (*el, la, lo, los, las*) a člen neurčitý (*un, una, unos, unas*).¹

1.1.1. Teorie o členech podle Tomáše Jiména Julia

Jak je známo, španělština se řadí mezi románské jazyky, jejichž předchůdcem byla latina. S latinou zanikly i flexivní koncovky u nominativů. Tomás Jiménez Julio zdůrazňuje, že determinanty jsou pozůstatky těchto flexivních koncovek, protože něco muselo nahradit determinaci nominativ. Vznikly tedy z desémantizace latinských ukazovacích zájmen, které se změnily v nepřízvučné (*ille, illa, illud*).²

Jak tvrdí Tomás Jiménez Julio, členy jsou strukturální povahy a patří do takzvaných *caracterizadores*, které se dělí na determinanty (identifikátory s nominální flexí) a předložky (stálé, bez flexe). Determinanty jsou pro něj, jak členy, tak i nepřízvučná ukazovací zájmena (v antepozici). Ve svém článku zdůrazňuje ztrátu samostatnosti determinantů, která se projevuje v první řadě tím, že mají danou pozici, kde musejí stát. U členů to znamená vždy před substantivem. Domnívá se, že determinanty se rovnají nominativu, tedy prvnímu pádu. Každá takováto jednotka si musí projít od počátku takzvanou gramatikalizací. Poté můžeme vidět, že jednotka jako je člen si prošla od latiny velkou sémantickou erozí. Tyto jevy dále nazývá paramorfologické, protože se neustále gramatikalizují až se z nich utvoří *caracterizador*. Dalším typickým rysem pro determinanty, a hlavně pro členy je paradigmatizace neboli

¹ ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010. s. 392-393

² JIMÉNEZ JULIO, Tomás. Observaciones sobre las unidades *paramorfológicas*. *Moenia*. Revista Lucense de Lingüística y Literatura. Universidade de Santiago de Compostela: 2001, vol. 7, s. 71 (4.3.2.), ISSN. 1137-2346

tendence zařazování se do paradigmat, která jsou ale mnohem omezenější než v latině. Sám Tomás Jiménez Julio utváří stupnici, ve které řadí pozici slova od největší samostatnosti k nesamostatnosti. Stupnice závisí na gramatikalizaci těchto slov od jejich počátků až do teď: 1. plnovýznamová slova, 2. strukturální slova, 2.1. charakteristická slova a pojící jednotky, 2.2. částice, vztažná zájmena a příslovce, 3. nepřízvučná slova, která se pojí s jinými a tvoří s nimi celek, 4. flexivní morfémy a 5. derivační morfémy. Jak už jsem zmínila, autor zařazuje členy mezi slova strukturální povahy. Tímto nám dává najevo, že se uvnitř slovních kategorií dějí různé procesy. Je zřejmé, že členy přestaly být plnovýznamovými slovy, ale také se zatím nezměnily ve flexivní morfémy. Proto by se měly brát jako jednotky, které jsou daleko více samostatné než ostatní determinanty, protože se dokážou vázat i s jinými jednotkami a utvářejí z nich takzvané *nombradores*.³

Pro Tomáše Jiména Julia jsou členy tedy paramorfologickými jednotkami, což znamená, že postrádají syntaktickou hodnotu, protože nemají vlastní poziční volnost, ani nemohou tvořit jádro žádné jednotky. Nemohou se považovat ani za morfémy v pravém slova smyslu. Jak už jsem řekla, netvoří část žádné lexikální jednotky. Autor nazývá determinanty společně s předložkami takzvanými *caracterizadores analíticos*, které v případě determinantů natolik gramatikalizovaly systém latinských deiktických slov, že nabyly mnohem větší hodnoty modifikátoru, než tomu bylo ve staré španělštině (*romance*). Jako příklad uvádí, že jsou determinanty v určitých kontextech povinné.⁴

1.1.2. Teorie o členech dle Španělské královské akademie

Španělská královská akademie dělí členy na určité a neurčité. Ale také upozorňuje na to, že kategorie neurčitých členů je problematičtější než kategorie určitých členů, protože jak už jsem výše zdůraznila, každý gramatik se přiklání k jinému názoru. Neurčité členy [un, una, unos, unas] tvoří skupinu spíše s neurčitými zájmeny [*algún, alguno, alguna, etc.*], to znamená s dalšími neurčitými jednotkami.⁵

---

³ JIMÉNEZ JULIO, Tomás. Observaciones sobre las unidades *paramorfológicas*. *Moenia*. Revista Lucense de Lingüística y Literatura. Universidade de Santiago de Compostela: 2001, vol. 7, s. 67 (4.1.2.), ISSN. 1137-2346

⁴ JIMÉNEZ JULIO, Tomás. Observaciones sobre las unidades *paramorfológicas*. *Moenia*. Revista Lucense de Lingüística y Literatura. Universidade de Santiago de Compostela: 2001, vol. 7, s. 69 (4.2.2.), ISSN. 1137-2346

⁵ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Editorial Espasa Libros, S. L. U., 2009. s. 44

Na druhou stranu členy určité se spíše blíží svou povahou určitosti k ukazovacím zájmenům, a proto se mohou občas zaměňovat (1).⁶

1. *el que lo sepa – aquel que lo sepa.*

Člen určitý (2) na rozdíl od ukazovacího zájmena (3) nemůže stát samostatně v nominální vazbě. Ale pouze se členem určitým bez předložky *de* by vazba nefungovala. Nemůžeme tedy napsat viz. příklad (4). Nicméně člen určitý se může vyskytovat v nominální vazbě s nevyjádřeným podmětem (5). I když člen určitý nemá lexikální neboli slovní přízvuk, v tomto případě se mu připisuje takzvaný přízvuk kontrastivní.⁷ Kontrastivní přízvuk je ten, který má funkci rozlišování přízvučných a nepřízvučných prvků stojících vedle sebe. V tomto případě jde tedy o syntagmatickou rovinu.⁸

2. *Estos son mejores.*

3. *Los de Marta son mejores.*

4. **Los son mejores*

5. *Prefiero la de Eusebio*

1.1.3. Emilio Alarcos Llorach a členy

Známý španělský gramatik Emilio Alarcos Llorach ve své knize *Gramática de la Lengua Española* (1995) dělí členy také na určité a neurčité. Tvrdí, že jsou dva hlavní rysy, které členy od sebe rozlišují. Člen neurčitý nese totiž přízvuk. Je to přízvučné slovo, a proto může stát ve větě sám o sobě; zatímco člen určitý je nepřízvučný a stále závisí na jiném elementu, nemůže stát sám o sobě ve větě, protože vyžaduje přítomnost jiných jednotek, o které by se fonologicky opíral.⁹

Podobně jako Jiménez Julio dodává Alarcos Llorach, že člen je determinující jednotka, která se tvoří analogicky vzhledem k morfému čísla. I když se člen píše odděleně, společně s morfémou čísla a osoby determinují podstatné jméno. Tudíž substantivum může být determinováno členem anebo nemusí. Pak může vykazovat významové rozdíly, když tam člen je nebo není. „*Sopla el viento* naproti *Sopla viento*, *Vino en el coche* naproti *Vino en coche*,

⁶ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Editorial Espasa Libros, S. L. U., 2009. s. 48

⁷ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Manual*. México: Editorial Planeta Mexicana, S.A. de C.V., 2010. s. 265

⁸ ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010. s. 106

⁹ LLORACH ALARCOS, Emilio. *Gramática de la Lengua Española*. Madrid: Editorial Espasa Calpe, S. A., 1995. s. 66

Gritaban los niños proti *Gritaban niños*, *Compraron las rosas* naproti *Compraron rosas*, etc.“ (Llorach Alarcos, 1995).¹⁰

Členy se nemusejí pojít jen s podstatnými jmény, ale také s jinými slovními druhy. Když stojí před přídatným jménem nebo jinými funkčními jednotkami, plní ve výpovědi funkci podstatného jména, a proto se jim říká, že jsou to slova substantivizovaná. Toto postavení dokazuje funkční odlišnost mezi určitým a neurčitým členem. Jeden z hlavních rozdílů je ten, že neurčitý člen může stát ve výpovědi zcela sám (6), protože je to slovo přízvučné, kdežto u určitého členu to takto nefunguje (7).¹¹

6. *Quiero una.*

7. **Quiero la.*

Ve chvíli, kdy i člen se chová jako jedno z těchto substantivizovaných slov, může převzít podobu /lo/. Tomuto členu se běžně říká neutrální (v českém jazyce bychom mohli říci rod střední). To znamená, že se nepřiklání ani k ženskému ani k mužskému rodu u substantiv. Tento člen substantivizuje vše, s čím se pojí a nebere v potaz rod ani číslo, tím chci říct mluvnické kategorie podstatných jmen.¹²

1.1.4. Teorie členů podle Bohumila Zavadila a Petra Čermáka

Dalším gramatikem, jehož terminologii bych chtěla zmínit je profesor Bohumil Zavadil. V jeho knize *Vývoj španělského jazyka II.* píše o členech jako o nesamostatném slovním druhu. Takto se o nich může mluvit jako o operátorech, které nesou hlavně funkci nominalizátoru, což znamená, že signalizují substantivnost.

Druhou jejich hlavní funkcí je funkce aktualizátoru, což podle profesora Zavadila znamená „signalizátoru určenosti nebo neurčenosti substancí u substantiv s referencí individuální, příp. signalizátoru přítomnosti nebo nepřítomnosti hodnocení u substantiv s referencí generickou“ (Zavadil, 2004). Generická reference znamená odkazování na příslušný jev jako na obecný pojem.

Člen určitý se vyvinul z latinských ukazovacích zájmen v akuzativu *ILLUM*, *ILLAM*, *ILLUD*, *ILLŌS*, *ILLĀS*. Užívání demonstrativ ve funkci členu se připisuje již vulgární latině, kterou se mluvilo na Pyrenejském poloostrově. Z tohoto stejného základu se také vyvinula osobní zájmena, ale protože se mohla vyskytovat i v přízvučném postavení, tak nabyla jiného

¹⁰ LLORACH ALARCOS, Emilio. *Gramática de la Lengua Española*. Madrid: Editorial Espasa Calpe, S. A., 1995. s. 66

¹¹ Tamtéž, s. 67

¹² Tamtéž, s. 68

tvary. Navíc ukazovací zájmeno *ILLE*, když bylo ve funkci členu, tak se vyskytovalo hlavně v proklitickém tvaru (v antepozici), což vedlo k jinému vývoji než u osobních zájmen. Naproti tomu člen neurčitý vznikl z tvarů latinské číslovky *ŪNUS, ŪNA, ŪNUM*. Tato číslovka se ve vulgární latině také používala ve významu neurčitého zájmena „nějaký“.¹³

Jak už jsem dodala výše, člen může mít několik funkcí. Bohumil Zavadil ve své knize *Vývoj španělského jazyka II.* zmiňuje funkci aktualizační a nominalizátoru. Nicméně o pár let později spolu s Petrem Čermákem v *Mluvnici současné španělštiny* (2010) prohlubuje svou myšlenku. Objevují se zde funkce determinační, pragmatická, formální a diaforická. „Determinovaná jsou ta substantiva, která jsou kontextově nebo situačně zapojená do výpovědi (fungují jako východisko výpovědi); nedeterminovaná jsou ta, která nejsou kontextově nebo situačně zapojená do výpovědi (fungují jako jádro výpovědi a jsou nositeli nové informace). Tuto opozici však členy vyjadřují jen u substantiv s individuální referencí (odkazujících k jedinečným substancím)“ (Zavadil a Čermák, 2010).

Funkce pragmatická v tomto případě značí rozdíl mezi generičností bezpříznakovou, která je vlastní členu určitému a generičností znakově hodnotící, která je přiřazována členu neurčitému. Tato funkce se nazývá pragmatickou, protože hodnotící obsah je subjektivní povahy. Autoři poukázali na rozdíl použití členu určitého (8) a neurčitého (9).¹⁴

8. *el perro.*

9. *un perro*

Funkce formální je taková, která je dána společenským územím. I přesto, že obecně se nepíše člen před vlastními jmény, není tomu tak v případech názvů řek (10), hor (11), pohoří, ostrovů a souostroví, kde pak jejich jména mohou přebírat i názvy lodí (12), nakladatelství, divadel atd. I když ve španělštině zcela běžně slyšíme používání členu u ženských křestních jmen, není to považované za spisovné.¹⁵

10. *el (río) Ebro*

11. *los (montes) Alpes*

12. *el Praga (restaurace, loď atd.), los (montes) Alpes*

Funkce diaforická je dalším faktorem členu určitého ve chvíli, kdy plní funkci odkazovacího zájmena. „V tom případě se stává substitutem substantivního antecedentu, s nímž kongruje v rodě a v čísle“ (Zavadil a Čermák, 2010). To znamená, že v určitých situacích dokáže člen stát sám o sobě, když plní funkci odkazovací (13), (14).

¹³ ZAVADIL, Bohumil. *Vývoj španělského jazyka II.* Praha: Nakladatelství Karolinum, 2004. s. 80-85

¹⁴ ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny.* Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010. s. 395

¹⁵ Tamtéž, s. 396

13. *Los niños del pueblo y los de la Ciudad.*

14. *tu madre y la otra*

Zavadil i Čermák také zahrnují mezi členy určité tvar členu *lo*, který vznikl z latinského ukazovacího zájmena *illud*. Vzhledem k tomu, že ve španělštině neexistuje žádný pozůstatek slov středního rodu, tedy *neutra*, člen *lo* je poněkud problematický. *Lo* tedy signalizuje příležitostnou substantivizaci přídavných jmen a dává jim tak všeobecný význam (15), (16), (17), (18).¹⁶

15. *lo bueno*

16. *lo mío*

17. *lo azul*

18. *lo español*

Tvar *lo* někteří španělští gramatikové berou jako zvláštní substantivní zájmeno rozvítené následným adjektivem. Toto tvrzení je bohužel mylné, poněvadž jak už víme, členy určité nemohou stát samy o sobě, protože jsou vždy nepřízvučné a musejí se tedy opírat o následující přízvučné slovo. Toto platí bez výjimky i pro tento zvláštní tvar členu *lo*.¹⁷

1.1.5. Stručné shrnutí teorie o členech

Tomás Jiménez Julio řadí členy stejně jako Alarcos Llorach mezi determinanty. Na rozdíl od Alarcose Jiménez Julio nazval členy paramorfologickými jevy, protože nemají poziční volnost, a navíc nemohou tvořit jádro žádné lexikální jednotky. Zavadil a Čermák přiřazují členům funkci operátoru. Nicméně všichni tito gramatici se shodují v tom, že člen neurčitý vznikl z tvarů latinské číslovky *ŪNUS, ŪNA, ŪNUM* a určitý člen z latinských ukazovacích zájmen v akuzativu *ILLUM, ILLAM, ILLUD, ILLŌS, ILLĀS*. Více o daném tématu v knize *Gramática didáctica del español* z roku 2002.¹⁸

---

¹⁶ ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010. s. 397

¹⁷ Tamtéž, s. 397

¹⁸ GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Gramática didáctica del español*. Madrid: Editorial Ediciones SM, 2002. Kapitola 2.3.

1.2. Teoretický úvod o predikátu

Predikát neboli přísudek je jedním větným členem základní stavební dvojice. Do španělštiny je přeložen jako *predicado*. Má dvě základní podoby, a to jsou predikát slovesný a predikát jmenný se sponou. Predikát slovesný neboli verbální nese plnovýznamové sloveso. Naopak predikát jmenný se sponou neboli verbonominální je složen ze sponového slovesa a nominální části, jejíž funkci plní substantivum, adjektivum, zájmeno, číslovka nebo infinitiv.¹⁹

1.2.1. Verbonominální predikát

Pro zmiňovaný výzkum je relativní predikát jmenný se sponou, jinými slovy verbonominální přísudek verbonominální, přísudek jmenný se sponou, predikát verbonominální. Může tvořit jak jednočlenné věty (19), tak i dvojčlenné věty (20). Jak už jsem psala výše, verbonominální přísudek se skládá ze sponového slovesa a jmenné části. Sponovým slovesem (šp. *verbo copulativo*) jsou vyjádřeny pouze predikační kategorie (čas, způsob, eventuálně vid, rod a slovesná třída). Sponové sloveso nemá žádný lexikální význam.²⁰

19. *Está nublado.*

20. *Juan es español., Juan está triste.*

1.2.2. Sponová slovesa *ser* a *estar*

Ve španělském jazyce existují dvě slova pro vyjádření českého slovesa *být*. *Ser* a *estar* tvoří takzvanou významovou opozici. Tato slovesa se mohou pojít se stejným nominální predikátem adjektivní povahy. Dále tyto věty nabývají rozdílných významů.²¹

Jako příklad můžu uvést rozdíl mezi větami *Juan está listo* proti *Juan es listo*. Přídavné jméno v těchto větách nabývá rozdílných významů podle toho, se kterým ze sponových sloves se zrovna váže. V prvním příkladu adjektivum *listo* nabývá smyslu připravený, kdežto ve druhém příkladu *listo* znamená chytrý.

Toto je dáno tím, že při použití sponového slovesa *ser* vztah mezi podmětem a nominální přísudkem není výsledný (rezultativní). Dále predikativní adjektivum je objektivní povahy, to znamená, že není výsledkem žádné osobní zkušenosti. Navíc vlastnost, kterou přídavné jméno vyjadřuje, nezávisí na okolnostech.²²

---

¹⁹ ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010. s. 439

²⁰ Tamtéž, s. 442

²¹ Tamtéž, s. 442

²² Tamtéž, s. 442

Opačně pak funguje sponové sloveso *estar*, kde vztah mezi podmětem a nominálním přísudkem je rezultativní. Pojmenovaná vlastnost je výsledkem předchozího děje, je produktem osobní zkušenosti a závisí na okolnostech.²³

Sponové sloveso *estar* se pojí pouze s adjektivem. Výjimkou je, když se pojí s predikativním substantivem, kde plní funkci adjektiva, ale to funguje jen v hovorové španělštině. Zbytek slovních druhů (substantivum, zájmeno, číslovka a infinitiv) se pojí vždy se sponovým slovesem *ser*.²⁴

V odstavci výše jsem zmínila, že sponové sloveso *estar* se může také pojit s predikativním substantivem, když se nacházíme v hovorové rovině jazyka (21), (22), (23). Právě takto formulované věty jsou zkrácenými rezultativními (stavovými) konstrukcemi (24), (25).²⁵

21. *Hoy estás cañón.* (český překlad: *Fantastická, perfektní*)

22. *En geografía estaba pez.* (český překlad: *Mlčel, tedy nic nevěděl*)

23. *El hombre está trompa.* (český překlad: *Velmi opilý*).

24. *Hoy estás hecha un cañón.*

25. *El hombre está hecho una trompa.*

Překvapivě tato dvě slovesa nemusí být vždy jen sponovými, ale mohou plnit i funkci plnovýznamového slovesa. To pak sloveso *ser* nabývá významu „existovat“, „být“. Naproti tomu sloveso *estar* nabývá významu lokalizačního nebo stavového. V *Mluvnici současné španělštiny* se v souvislosti s plnovýznamovými slovesy *ser* a *estar* nachází hned několik příkladů (26), (27), (28), (29).²⁶

26. *Dios es.*

27. *Los fantasmas no son.*

28. *El diccionario está aquí.*

29. *Juan está bien.*

Jak podotýká Emilio Alarcos Llorach sponová slovesa *ser*, *estar* a *parecer*, jsou slovesy, která se pojí se zvláštním větným členem, kterému se říká *atributo* nebo *predicado nominal* (v překladu „jmenný přísudek“). Stejně jako Zavadil a Čermák tvrdí, že se tato slovesa pojí

---

²³ ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010. s. 442

²⁴ Tamtéž, s. 443

²⁵ Tamtéž, s. 443

²⁶ Tamtéž, s. 444

zejména s přídavnými jmény, ale ta mohou být nahrazena i podstatnými jmény nebo jinými složitějšími jednotkami.²⁷

1.2.3. Druhy vět, které jsou složeny z verbonominálního přísudku

Las oraciones copulativas, oraciones de predicado, con verbo copulativo, všechny tyto tři názvy jsou si rovné a mají namysli věty, které jsou tvořeny verbonominálním přísudkem. Někteří jazykovědci se shodli, že existují dva typy těchto vět: 1. *adscriptivas* nebo *de caracterización* (v českém překladu „přidělující“ nebo „charakterizující“) a 2. *identificativas* nebo *especificativas* (v českém překladu „identifikační“ nebo „specifické“). První z nich se takto nazývají, protože mají za úkol vystihnout charakteristiku podmětu (30), (31), (32), (33).²⁸

30. *Su pelo era oscuro.*

31. *El camino era angosto.*

32. *El café era de una excelente calidad.*

33. *Fue profesor de esta escuela durante muchos años.*

Druhému typu (*oraciones copulativas identificativas/especificativas*) se také občas říká *oraciones ecuativas*. Takto jsou tedy označovány věty, ve kterých se utváří shoda mezi dvěma nominálními výrazy (34), (35). V první větě je nominálním syntagmatem vrah (*el asesino*), ten samý jedinec, o kterém se tvrdí, že je zahradník (*el jardinero*). Stejně tak ve druhé větě, kde Ester manžel (*el marido de Esther*) je ten samý, kdo nás obsluhuje (*hombre que nos despacha*).²⁹

34. *El asesino era el jardinero.*

35. *El marido de Esther es ese hombre que nos despacha*

Následující příklady, které souvisí s typologií vět charakterizujících a identifikačních, a které se uvádí v *Nueva gramática de la lengua española* (36), (37). První z těchto vět se připisuje povaha charakterizující nebo přidělující. Druhý větný segment (*su cumpleaños*) totiž vyjadřuje charakteristiku podmětu (*El martes que viene*). Následující věta je tedy identifikační

---

²⁷ LLORACH ALARCOS, Emilio. *Gramática de la Lengua Española*. Madrid: Editorial Espasa Calpe, S. A., 1995. s. 300

²⁸ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Editorial Espasa Libros, S. L. U., 2009. s. 2798

²⁹ FERNÁNDEZ LÓPEZ, Justo. *Oraciones copulativas o atributivas*. [online]. Dostupné z: <http://hispanoteca.eu/Gramaticas/Gramatica%20espa%20la/Oraciones%20copulativas%20o%20atributivas.htm>.

či specifická. V této větě se nevyjadřuje charakteristika nominálního syntagmatu *su cumpleaños*, nýbrž se identifikuje, kdy se uskuteční. V tomto konkrétním případě se tedy nedá pronominalizovat ustrnulým tvarem *lo*, ale *ese día*.³⁰

36. *El martes que viene es su cumpleaños.*

37. *Su cumpleaños es el martes que viene.*

1.2.4. Pronominalizace

Jmenný přísudek slouží k pojmenování neplnovýznamového slovesa. V případě, že nastane situace, kdy je jmenný přísudek nevyjádřený, vždy zanechá u neplnovýznamového slovesa zájmeno. Tomuto aktu se říká pronominalizace. Takováto situace nastává i v případech předmětu přímého a předložkového s výjimkou toho, že jmenný přísudek se sponou zanechá vždy zájmeno, které se neshoduje v rodě a čísle. Zájmeno, které se v těchto situacích váže se *ser*, *estar* nebo *parecer*, je nepřízvučné ustrnulé *lo*, které se pojí bez ohledu na číslo a rod (38), (39), (40), (41).³¹

38. *¿Este caballero es rico? -> Lo es.*

39. *¿Estaban contentos? -> Lo estaban.*

40. *¿No parecen adecuados? -> No lo parecen.*

41. *¿Está que arde? -> Lo está*

Ve španělštině existují dva typy větných struktur. Jak už jsem zmiňovala výše, jedna z nich je s přísudkem verbonominálním. Emilio Alarcos LLorach ho nazývá pouze nominálním (šp. *predicado nominal*). „Esto es, las de los verbos *ser*, *estar*, *parecer*, que precisan de la noción léxica del atributo.“ (LLorach, 1995). Druhým přísudkem je přísudek slovesný (šp. *predicado verbal*), ve kterém plnovýznamové sloveso stojí v určitém tvaru.³²

Obvykle je tedy jádrem přísudku plnovýznamové sloveso v určitém tvaru. Když se ale jedná o přísudek jmenný se sponou, tak je významovým jádrem výraz jmenný.

Jak píše Alarcos Llorach, atributivní stavby vět (šp. *construcciones atributivas*) jako by byly výsledkem členění ostatních plnovýznamových sloves. Autor zaznamenal několik ekvivalentních sémantických příkladů (42), (43), (44), (45).³³

42. *Un dulce nunca amarga. -> Un dulce nunca es amargo.*

43. *Aquí abunda la uva. -> Aquí es abundante la uva.*

³⁰ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Editorial Espasa Libros, S. L. U., 2009. s. 2804

³¹ LLORACH ALARCOS, Emilio. *Gramática de la Lengua Española*. Madrid: Editorial Espasa Calpe, S. A., 1995. s. 300

³² Tamtéž, s. 301

³³ Tamtéž, s. 302

44. *Escaseaban los víveres. -> Eran escasos los víveres.*

45. *La maleta pesa mucho. -> La maleta es muy pesada*

V případě, že jmenným přísudkem je determinované substantivum, je velmi těžko rozpoznatelné, jestli se jedná o subjekt (podmět) nebo o jmenný přísudek. Aby se tedy dalo poznat, o jaký větný člen přesně jde, tak si v češtině pomáháme přísudkovým instrumentálem. Jmenným přísudkem pak bude jednotka, která byla nahrazena přísudkovým instrumentálem. Naopak ta, která nepůjde nahradit, bude subjektem. V *Mluvnici současné španělštiny* jsem objevila příklad: *Nejlepší reakce bude mlčení. -> *Nejlepší reakce bude mlčením. :: Nejlepší reakcí bude mlčení.*³⁴ Z toho vyplývá, že „reakce“ je v tomto případě jmenným přísudkem.

Zavadil a Čermák podotýkají, stejně jako Llorach Alarcos, že nominální predikát se pronominalizuje pouze ustrnulým tvarem *lo*.³⁵ „Pronominalizační test vede k závěru, že ve španělštině je ještě třetí sponové sloveso: *parecer*. Srov.: *Juan es simpático. -> Lo es. - Lucía está contenta. -> Lo está. - Juan parece simpático. -> Lo parece. - Lucía parece contenta. -> Lo parece.*“ (Zavadil a Čermák, 2010).

V případě *copulativa inversa* (to je věta, která je tvořena verbonominálním přísudkem, ale opačně) může být podmětem zájmeno. V tradiční větném rozboru můžeme najít i názory, které říkají, že to, co následuje po sponovém slovesu, je nominální predikát. Ale ve větě jako *El asesino eres tú* pronominalizujeme slovo *el asesino* a vznikne nám smysluplná věta *Lo eres tú*. Kdežto, kdybychom se řídili tradičním rozбором, věta by při pronominalizaci nedávala smysl: **El asesino lo eres.*³⁶

Další problém, který se skrývá pod pronominalizací jmenné části přísudku, nastává v případech pasivní konstrukce a pasivní rezultativní konstrukce, kde je možné participium pronominalizovat jako nominální predikát. První z konstrukcí je ta, která má strukturu *ser + participio* a druhá, rezultativní, *estar + participio*. Z toho vyplývá, že tyto konstrukce se chovají stejně jako verbonominální přísudky. Participium funguje totiž jako slovesné adjektivum.³⁷

Pasivní věty jsou také charakteristické tím, že obsahují podmět vyjádřený, který se shoduje s osobou/subjektem vyjádřeným participiem. Alarcos Llorach srovnává takto dvě věty, kde první z nich je ve formě pasivní (46) a druhá v aktivní (47). Každá z vět nám sděluje něco

---

³⁴ ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010. s. 443

³⁵ Tamtéž, s. 443

³⁶ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Editorial Espasa Libros, S. L. U., 2009. s. 2803

³⁷ ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010. s. 443

jiného. Druhá z těchto vět může být tedy vyjádřena i jiným způsobem (48). Z toho vyplývá, že jediný rozdíl mezi první a druhou větou je poslední člen: *vencido* a *vencedor*. Oba členy se shodují v rodě a čísle s podmětem, ale také v čísle s jádrem výpovědi. Proto ve španělštině zastává funkci jmenného přísudku, jak termín *vencido*, tak i *vencedor*.³⁸

46. *El campeón fue vencido.* (v českém překladu: Šampión byl poražen.)

47. *El campeón venció.* (v českém překladu: Šampión zvítězil.)

48. *El campeón fue vencedor.* (v českém překladu: Šampión se stal vítězem.)

1.2.5. Sponové sloveso *parecer*

Španělská královská akademie uvádí, že sloveso *parecer* v sobě nese 3 různé syntaktické charakteristiky. Může být buď sponovým slovesem, pomocným slovesem v perifrázích nebo modálním slovesem při vyjadřování úsudku či názoru. Když tedy funguje jako sponové sloveso, jeho nominálním predikátem tak může být jmenné syntagma [(člen) + jádro + (rozvíjející člen)], adjektivní syntagma nebo předložkové syntagma.³⁹

Sloveso *parecer* se tedy podobá sponovému slovesu *ser*, protože obě se mohou pojit s nominálními syntagmaty, kdežto sponové sloveso *estar* nikoliv (jen v určitých větných konstrukcích, které jsem již popsala výše). Takto mohou pak vznikat větné konstrukce s jistými zájmeny, které pak plní funkci jmenného přísudku (49), (50), (51). Je zřejmé, že v poslední větě zájmeno nemůže fungovat jako nominální predikát. Sponové sloveso *estar* se proto nemůže vázat s žádnými zájmeny.⁴⁰

49. *Eres otra.* (v českém překladu: Jsi jiná. / Jsi někdo jiný.)

50. *Pareces otra.* (v českém překladu: Vypadáš jinak.)

51. **Estás otra.*

---

³⁸ LLORACH ALARCOS, Emilio. *Gramática de la Lengua Española*. Madrid: Editorial Espasa Calpe, S. A., 1995. s. 303

³⁹ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Editorial Espasa Libros, S. L. U., 2009. s. 2827

⁴⁰ Tamtéž, s. 2827

1.3. Výskyt členu ve verbonominálním přísudku

Ve verbonominálním přísudku je možné, aby se jmenný predikát vyskytoval buď s nebo bez členu. Ve španělštině se jmennému přísudku bez determinace také říká holý přísudek (šp. *escueto*). Aby se takovýto jmenný přísudek bez determinace mohl vyskytovat, bude záležet na různých pragmatických a sémantických faktorech. Tuto funkci mohou zastávat například nepočitatelná podstatná jména (52), (53).⁴¹

52. *Toma, bebe, es vino.*

53. *Tiene pelo tan blanquiñoso que parece hielo.*

1.3.1. Výskyt bez členu

Ve chvíli, kdy se k nepočitatelným substantivům přidá adjektivum, které má klasifikační vlastnosti (v češtině se jim také říká deskriptivní, když odpovídají na otázku *jaký?*), tak ani takováto konstrukce není determinována (54). Naproti tomu, když přídavné jméno málo vymezuje dané podstatné jméno, je běžné používat variantu se členem (55), (56).⁴²

54. *Esto es agua oxigenada.*

55. *El agua es un mineral líquido.*

56. *La antracita es una variedad de carbón.*

U počitatelných podstatných jmen je situace poněkud složitější. Když se počitatelné substantivum objevuje ve funkci jmenného přísudku, je u nich běžný výskyt s určitým členem. Naproti tomu počitatelná substantiva v singuláru vyjadřující zvířata nebo věci, mohou fungovat jako jmenný přísudek bez determinace, když denotují vlastnosti entit, ze kterých se predikují (57). Slovo *deporte* (v českém překladu: sport) tu zastává funkci nominálního přísudku a vyjadřuje tu vlastnosti predikované celou větou.⁴³

57. *Toda actividad que cumpla esta acepción es deporte.*

Nicméně ve španělštině existují další typy podstatných jmen, které nejsou ve funkci nominálního přísudku determinovány. Jedná se o slova jako *persona, hombre, animal, cosa* atd. Tyto nominální syntagmaty nejsou determinovány v případě, že jsou ve funkci klasifikovány nebo kategorizovány (58), (59), (60).⁴⁴

58. *Sé que es persona de bien.*

⁴¹ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Editorial Espasa Libros, S. L. U., 2009. s. 2785

⁴² Tamtéž, s. 2785

⁴³ Tamtéž, s. 2785

⁴⁴ Tamtéž, s. 2798

59. *El coyote es animal miedoso y por eso no se acerca a la gente.*

60. *El trébol es planta anual de crecimiento otoñal.*

V případě počitatelných podstatných jmen účelových, když jsou doprovázeny většinou rozvíjejícím argumentálním větným členem, který se vztahuje k agentu, také nedeterminujeme (61).⁴⁵

61. *La espalda que ciñe es regalo de la reina de Inglaterra.*

Ve chvíli, kdy nominální predikát vyjadřuje nějakou veličinu nebo velikost, tak má tendenci obměňovat se s předložkovým predikátem, kde předložkou je vždy *de* (62).⁴⁶

62. *El precio es 50 euros. / El precio es de 50 euros.*

Dále se pak počitatelná podstatná jména bez determinace vyskytují ve funkci nominálního predikátu, když vyjadřují povolání, zaměstnání, pracovní pozici, hobby, zálibu nebo podobné sociální funkce (63), (64).⁴⁷

63. *Es alcalde.*

64. *Es dirigente de un partido político.*

V neosobních větách, které tvoří věty se slovesy *ser/estar*, po kterých následuje nějaké datum, den, měsíc, se také nepíše člen. Když se pojí se slovesem *ser* (65) a naopak, když se pojí se slovesem *estar*, formálně následuje předložka (*en/a* – záleží, jestli se pojí se dny v týdnu či s měsíci) a poté datum (66), (67).⁴⁸

65. *Ya es viernes.*

66. *Ya estamos a viernes.*

67. *Ya estamos en junio.*

1.3.2. Výskyt se členem neurčitým

Ve chvíli, kdy se jedná o popis nebo definici, je běžné, že nominální predikát předchází neurčitý člen *un/una* (68), (69).⁴⁹

68. *El elefante es un proboscido.*

69. *El rosal es una planta angiosperma.*

Avšak výjimkou je, když jsou substantiva vyjadřující povolání, zaměstnání, pracovní pozici, hobby, zálibu nebo podobné sociální funkce ve funkci nominálního predikátu

---

⁴⁵ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Editorial Espasa Libros, S. L. U., 2009. s. 2799

⁴⁶ Tamtéž, s. 2786

⁴⁷ Tamtéž, s. 2785

⁴⁸ Tamtéž, s. 2816

⁴⁹ Tamtéž, s. 2799

doprovázeny hodnotícími adjektivy nebo jinými segmenty, které dokáží charakterizovat nominální predikát. To potom totiž nominálnímu přísudku předchází neurčitý člen *un/una* (70), (71), (72), (73).⁵⁰

70. *Era simplemente un cocinero.*

71. *Es un abogadillo.*

72. *Es un excelente cocinero.*

73. *Eres nada menos que un cocinero.*

1.3.3. Výskyt se členem určitým

Pokud je jmenný přísudek determinován přídavným jménem v relativním superlativu (šp. *superlativo relativo*), jeho forma je determinována členem určitým. *Superlativo relativo* má dvě formule, podle kterých se přídavná jména mohou tvořit a to je: 1. a) *el más/la más* + adjektivum + *de* (nejvyšší míra vlastnosti), b) *el menos/la menos* + adjektivum + *de* (nejnižší míra vlastnosti) a 2. ustálené výrazy pro vyjádření superlativu jako *el/la* + *mejor/peor/mayor/menor* + (substantivum) + *de* + determinované substantivum (74).⁵¹

74. *Ester es la mejor profesora de la escuela.*

1.3.4. Předložková syntagmata, adjektiva, zájmena a příslovce ve funkci nominálního predikátu

Další obměnou je, když předložkový predikát determinuje substantivum. V takovéto chvíli nese substantivum neurčitý člen a je později determinováno předložkovým predikátem (75), (76).⁵²

75. *un precio de cincuenta euros*

76. *una profundidad de tres metros*

Předložková syntagmata mohou tedy také zastávat funkci jmenného přísudku, když poukazují na původ něčeho nebo někoho (77) na strukturu (78), na osobu či věc, která někomu/něčemu patří (79), adresátovi, kterému náleží (80), na stav, ve kterém se nachází (81.) atd.⁵³

77. *Este vino es de la Rioja.*

78. *Parecía de mármol.*

⁵⁰ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Editorial Espasa Libros, S. L. U., 2009. s. 2800

⁵¹ Tamtéž, s. 2804

⁵² Tamtéž, s. 2786

⁵³ Tamtéž, s. 2786

79. *La casa era de sus abuelos.*

80. *Este ramo de flores es para la ganadora del concurso.*

81. *Las niñas están sin zapatos.*

Tato předložková syntagmata vyjadřují často ty samé vlastnosti jako hodnotící adjektiva (šp. *adjetivos calificativos*) a vztahová adjetiva (šp. *adjetivos relacionales*). První typ těchto adjektiv je pak zaměnitelný s předložkovým syntagmatem (82) a ve druhém případě například (83), (84).⁵⁴

82. *Tejido de algodón. / Tejido algodonoso.*

83. *Este queso es de la Mancha. / Este queso es manchego.*

84. *Las arandelas son de metal. / Las arandelas son metálicas.*

Další druh předložky, který se vyskytuje ve verbonominálním přísudku je *sin*. *Sin* se může pojít také s přechodnými a intranzitivními infinitivy sloves. V případě, že se pojí se substantivem, tak jejich větná konstrukce je *sin + sustantivo*. Příklad pasivní konstrukce se slovesem je například (85).⁵⁵ V případě podstatného jména uvádím příklad ze svého dotazníku (86).

85. *La cama está sin hacer*

86. *Esther estaba sin sombrero.*

Jako předložková syntagmata se neberou ustálená slovní spojení (87), (88), (89), (90), (91), (92). Vše jsou to slovní spojení, která se musíme naučit, nebo aspoň mít podvědomí o tom, že v těchto případech, kde se nachází předložka *de*, podstatná jména fungují zcela bez determinace.⁵⁶

87. *de confianza*

88. *de cuidado*

89. *de respeto*

90. *sin blanca* (český překlad: bez peněz)

91. *de buen año,*

92. *de mala leche*

Naproti tomu u předložek *en* a *hasta*, když se vyskytují v adjektivních ustálených spojeních, tomu tak není. Když tyto předložky tvoří s nominálními syntagmaty ustálená spojení, a navíc se pojí s částmi těla nebo oblečením, tvoří tak uzavřenou skupinu. Blíží se spíše

---

⁵⁴ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Editorial Espasa Libros, S. L. U., 2009. s. 2786

⁵⁵ Tamtéž, s. 2787

⁵⁶ Tamtéž, s. 2789

předložkovým syntagmatům (93), (94), (95), (96).⁵⁷ Jako příklad na toto téma mohu uvést viz. (97).

93. *hasta el gorro*

94. *hasta la coronilla*

95. *hasta el cuello*

96. *hasta el moño*

97. *Estoy hasta las narices.*

V *Nové gramatice španělského jazyka* se také můžeme dočíst, že přídavná jména ve funkci nominálního přísudku se mnohdy mohou zaměňovat s příslovci (adverbia). Pak tedy naskytne různé situace (98), (99). Tyto slovní záměny se většinou stávají, když se pojí se slovesem *estar* anebo pak se slovesy polosponovými (šp. *semicopulativos*).⁵⁸

98. *Todo estaba estupendo/estupendamente.*

99. *La fiesta estuvo muy buena/muy bien.*

Zvláštností je, že ve španělštině se často substantiva používají ve funkci adjektiv. Takovéto situace nastávají opět v případech sponových sloves *ser/estar*. Ve chvíli, kdy se řekne *Fue torero* (kde slovo *torero* zcela zastává funkci substantiva), je možné tuto větu napsat i s druhým sponovým slovesem, kde to samé slovo *torero* pak zastává funkci adjektivní.⁵⁹

100. *Estuvo (muy) torero.*

Ve staré španělštině se zcela obvykle sloveso *ser* vyskytovalo na místech, kde se v moderní španělštině používá sloveso *estar*. Tím chci říci, že se *ser* objevovalo v nominálních přísudcích (šp. atributo) lokativních/místních (101).⁶⁰ Každý z dílčích problémů typu *oraciones copulativas* představuje velice rozsáhlé téma, jak si můžeme povšimnout už i u případů, které se týkají výskytu *ser/estar* + atributo locativo o preposicional. Už jen to, že se gramatici neshodují, jestli takovéto věty jsou čistě *oraciones copulativas* (věty s verbonominálním přísudkem) či ne.

101. *El señor es contigo.*

---

⁵⁷ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Editorial Espasa Libros, S. L. U., 2009. s. 2789

⁵⁸ Tamtéž, s. 2790

⁵⁹ Tamtéž, s. 2818

⁶⁰ Tamtéž, s. 2818

2. PRAKTICKÁ ČÁST

2.1. Cíl práce

Cílem výzkumné části bylo:

1. Zjistit, jak velký mají čeští hispanisté potenciál pro použití členu ve verboniminálním predikátu.
2. Porovnat v konkrétních situacích, co doplní Španěl a co Čech.
3. Vyhodnotit, zda jsou rozdíly mezi Čechy a Španěly velké, z důvodu toho, že v češtině neznáme slovní druh člen.

2.2. Hypotézy

Hypotéza H 1 – Očekává se, že mnoho českých studentů, kteří studují španělštinu, na základě studia a zkušeností budou vybírat odpovědi shodné se španělskými mluvčími. Určitě už mají osvojená nejrůznější pravidla, kde člen použít a kde ne. Navíc jsou stále ve styku s rodilými mluvčími a mají šanci ledaco odposlouchat.

Hypotéza H 2 – Předpokládá se, že ve většině případů se budou odpovědi shodovat. Nejspíše se bude jednat jen o pár výjimek, kde by čeští studenti neuměli správně odpovědět.

Hypotéza H 3 – Očekává se, že u vybraných odpovědí se budou výsledky hodně lišit. Bude tu záležet na tom, jak moc se kdo věnoval studiu gramatiky, ale také, jakého vzdělání Španělé dovršili. Je možné, že u španělských respondentů bude záležet i na původu, tedy na diatopické, ale i diastratické příslušnosti mluvčího.

2.3. Vzorek respondentů

Výzkumný vzorek respondentů tvoří čeští studenti a španělští studenti ve věkovém rozmezí 20 až 25 let. Čeští respondenti jsou převážně studenti a studentky z oboru Hispanistika na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Španělští respondenti nejsou jen studenty Hispanistiky, ale jsou jimi i běžní lidé. Celkem bylo vyplněno 100 dotazníků, přičemž jsem získala 50 španělských respondentů a 50 českých.

Průzkum jsem tedy prováděla přímo na Filozofické fakultě v Praze, ale také formou online dotazníku v české i španělské variantě.

2.4. Metoda výzkumu

Pro svou praktickou část práce jsem zvolila kvantitativní výzkum, ve kterém jsem použila formu dotazníkového šetření. Otázky v dotazníku jsou uzavřené povahy, a proto mohou být buďto diachotomické (respondent si může vybrat mezi 2 variantami odpovědí) či selektivní (respondent si vybere jednu odpověď z více variant). Dotazník je anonymní a obsahuje 30 otázek viz příloha č. 1. Mým cílem bylo, aby během krátké chvíle respondenti nepoznali, o jaký konkrétní zkoumaný problém jde, a proto jsem v dotazníku kombinovala různé gramatické fenomény jako jsou předmět přímý, předmět nepřímý a různá příslovečná určení.

Plánovaných 18 položek bylo obklopeno distraktory, které byly z analýzy vyloučeny. Je tomu tak u otázek číslo 2, 8, 14, 16 a 20, které se týkají předmětu přímého, dále otázky číslo 4, 10 a 18, které náleží předmětu nepřímému a otázky na příslovečná určení 6, 12, 22 a 24.

Zbylých analyzovaných 18 otázek jsem rozdělila mezi 3 hlavní typy podle sponového slovesa, tedy dle *ser*, *estar* a *parecer*. U každé z těchto konstrukcí se dále ještě objevují různé podtypy, které u každého případu zdůrazním. Konkrétní typy výskytů ba naopak nepřítomností členu jsou dány lexikálním obsazením, typem konstrukce či jinak.

Mezi studenty, jak on-line formou tak ruční formou, bylo rozdáno 50 dotazníků mezi Čechy a 50 dotazníků mezi španělské studenty různého španělského původu. K získání statistických dat jsem použila ruční třídění dotazníků. V programu Excel jsem pak zaznamenala a vyhodnotila data pomocí tabulek a grafů u každé otázky. V každém výsečovém grafu, jak u Čechů, tak u Španělů, je zaznamenána jak absolutní četnost (přesný počet), tak relativní četnost (vyjádřen přesný počet procenty).

2.5. Vyhodnocení dotazníkového průzkumu mezi českými španělštináři a Španěly ve sporných situacích verbonominálního přísudku

Základní rozdělení otázek dle sponových sloves:

1. Sponové sloveso *ser*: otázky číslo 1, 3, 5, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 25, 26, 27
2. Sponové sloveso *estar*: otázky číslo 23, 28, 29, 30
3. Sponové sloveso *parecer*: otázka číslo 7

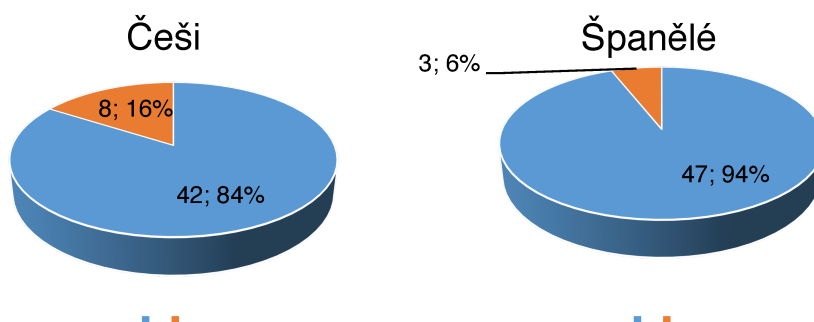
Nyní se pokusím postupně každou z otázek vyhodnotit dle typologie, kterou jsem navrhla výše. Správná odpověď, pokud neuvedu jinak, bude vždy podtržena a označena tučným písmem. V grafu bude vždy označena modrou barvou, v případě, že neuvedu jinak.

2.5.1. Sponové sloveso *ser*: otázky číslo 1, 3, 5, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 25, 26, 27

Otázka číslo 1

a) María es una abogada.

b) **María es abogada.**

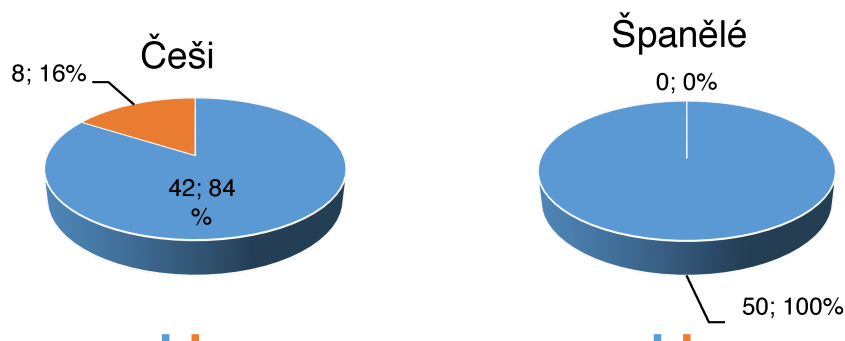

Jak můžeme ve výšečových grafech pozorovat, Španělé odpověděli o něco lépe. Tento typ větné konstrukce bez determinace je dán lexikálním obsazením. Ve chvíli, kdy se počítatelná podstatná jména vyjadřující povolání, zaměstnání, pracovní pozici, hobby, zálibu nebo podobné sociální funkce, vyskytují ve funkci nominálního predikátu, tak nejsou determinována.⁶¹

Otázka číslo 3

a) **Pablo es madrileño.**

b) Pablo es un madrileño.

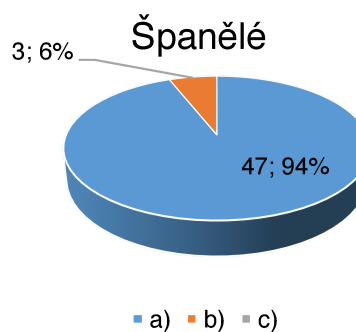
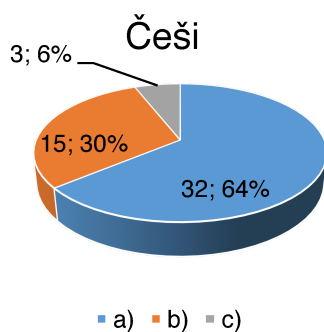
Stejně jako v předešlé větě, tento typ větné konstrukce bez determinace je dán

⁶¹ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Editorial Espasa Libros, S. L. U., 2009. s. 2785

lexikálním obsazením. Jak můžeme porovnat odpovědi Čechů u otázky č. 1 i 3, počet negativně zodpovězených je stejný v obou případech. A protože jsou to stejné typy větných konstrukcí, je velmi pravděpodobné, že respondent neodpověděl normativně korektně z důvodu nedostatečných gramatických základů.

Otázka číslo 21

- a) **Mi amigo es albañil.**
- b) Mi amigo es un albañil.
- c) Mi amigo es el albañil.

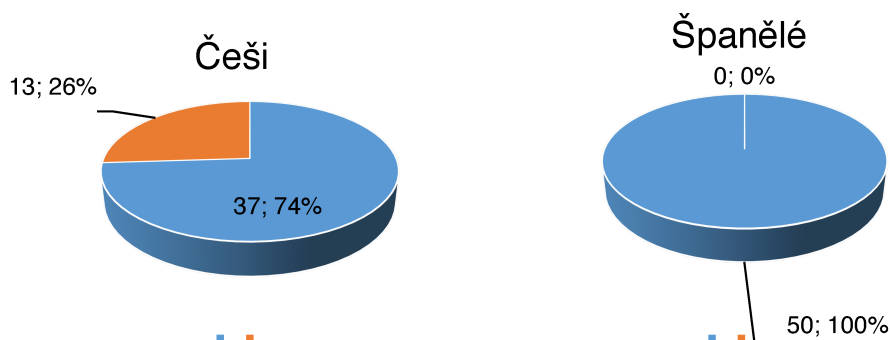

I tato větná konstrukce je dána lexikálním obsazením. Projevuje naprosto stejné rysy jako otázka číslo 1 a 3. Slovo *albañil* (v českém překladu „zedník“) vyjadřuje nějaké povolání, zaměstnání ve španělštině, které ale na rozdíl od otázky číslo 11 není rozvíto žádným přívlastkem, a proto mu nepředchází žádný člen.

Otázka číslo 9

a) **La mejor solución será el silencio.**

b) La mejor solución será silencio.

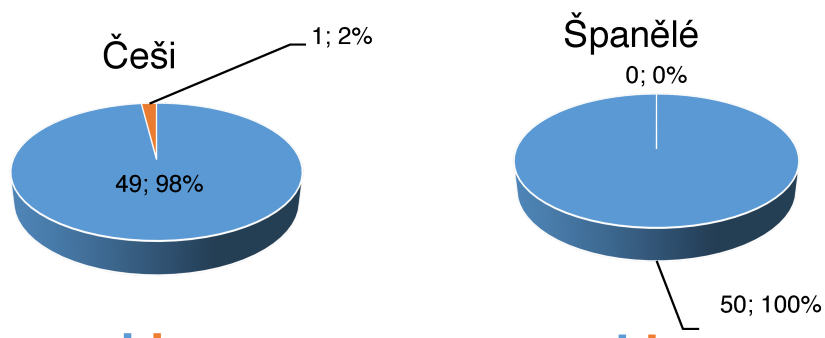

V tomto případě se jedná o slovo *silencio*, které je podmětem věty. Jak už jsem naznačila výše, ve španělštině se objevují takzvané *copulativas inversas*, to znamená, že podmět může stát až za přísudkem jmenným. V tomto konkrétním případě tedy *silencio* (v českém překladu „ticho“) musí být determinováno určitým členem, protože je podmětem této věty, a segment *la mejor solución* (v českém překladu „nejlepší řešení“ nebo „východisko“) je sponou slovesa *será*.

Otázka číslo 17

a) **Entonces el estafador eres tú.**

b) Entonces estofador eres tú.

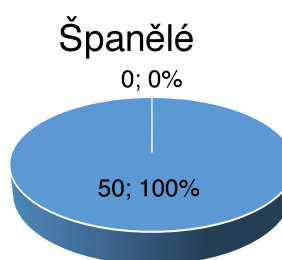
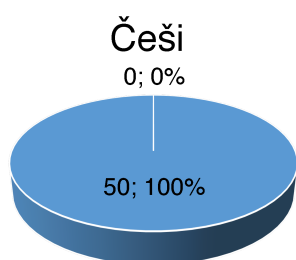

Opět se setkáváme s typem věty *copulativa inversa*, ve kterém je podmětem osobní zájmeno. Slovo *estafador* (v českém překladu „podvodník“ nebo „podvodnice“) je počítatelné podstatné jméno, které nerozvíjí další větný člen, a navíc je to někdo konkrétní, a proto musí být determinováno členem určitým *el*.

Otázka číslo 15

a) Una silla es de hierro.

b) **La silla es de hierro.**

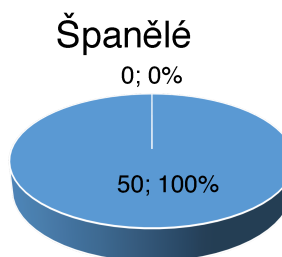
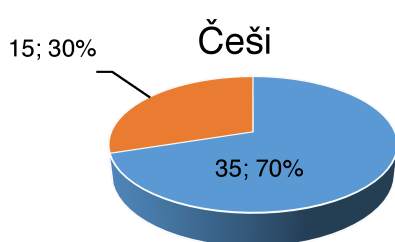

Tato věta byla do dotazníku zařazena, aby se také studenti zamysleli nad tím, že člen se používá i v případě podmětu, který stojí na začátku věty. V tomto daném případě *una silla* nefunguje, máme na mysli něco konkrétního. Obě skupiny respondentů odpověděli mluvnicky správně. Je vidět, že i čeští studenti vnímají specifičnost daného subjektu.

Otázka číslo 19

a) El Dios es.

b) **Dios es.**

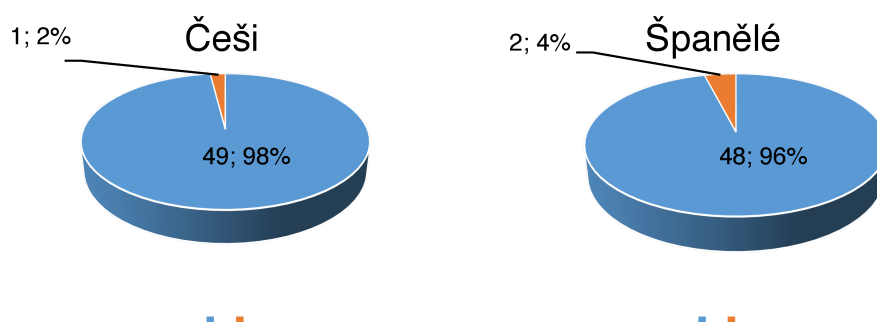
Opět se setkáváme v podstatným jménem ve funkci podmětu. V tomto případě ne každý lingvistický vědec se shoduje v názor, že by to měl být prototyp věty s verbonominálním přísudkem. Někteří lingvisté tvrdí, že ve chvíli, kdy sloveso *ser* je plnovýznamové a jeho

význam je „existovat“, není tak řazeno mezi jmenný přísudek se sponou.⁶² Každopádně, korektní odpovědí by mělo být za b), protože *Dios* je vlastní jméno.⁶³

Otázka číslo 11

a) **Es un estudiante austríaco.**

b) Es estudiante austríaco.

V teoretické části jsem zmiňovala, že když se vyskytne substantivum vyjadřující povolání, zaměstnání, pracovní pozici, hobby, zálibu atd. ve funkci nominálního predikátu a je doprovázeno hodnotícím adjektivem nebo jiným segmentem, které charakterizují nominální predikát, tak nominálnímu přísudku předchází neurčitý člen *un/una*.⁶⁴ U této otázky, jak Češi, tak Španělé, dopadli podobně. Výsledky dokazují, že takovéto typy větných konstrukcí čeští studenti ovládají, ba dokonce lépe než španělští, ale v tomto případě je možné, že se někdo ze španělských studentů neuvědomil přítomnost hodnotícího adjektiva.

⁶² ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010. s. 444

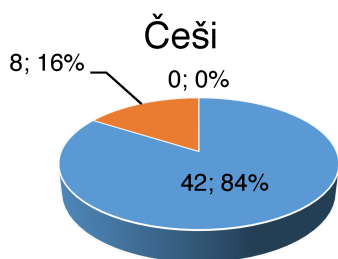
⁶³ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Ortografía básica de la lengua española: Uso de las letras mayúsculas*. [online] [2010]. Dostupné z: <http://hispanoteca.eu/Gramáticas/Gramática%20española/Ortograf%C3%ADa-%20RAE%202010-Uso%20de%20las%20mayúsculas.htm>

⁶⁴ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Editorial Espasa Libros, S. L. U., 2009. s. 2800

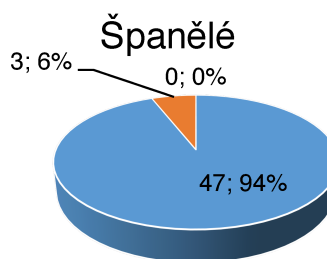
Otázka číslo 27⁶⁵

Otázka číslo 25

- a) **La reunión es mañana en el Aula Magna.**
- b) La reunión es mañana en Aula Magna.
- c) La reunion es mañana en un Aula Magna.

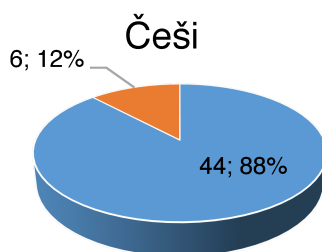
■ a) ■ b) ■ c)

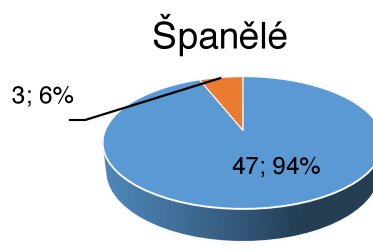
■ a) ■ b) ■ c)

Ve chvíli, kdy podstatné jméno vyjadřuje událost, akci (kulturní, sportovní apod.) může být jmenná spona slovesa *ser* i lokativní povahy. To je v našem případě *en el Aula Magna*.⁶⁶ Nominální syntagmat je determinován členem určitým, protože se jedná o konkrétní sál. Není to jen tak nějaká velká posluchárna, ale většinou už tvoří součást například nějaké univerzity. Momentálně se tedy nejedná o podstatné jméno rozvíjené nějakým hodnotícím adjektivem.

⁶⁵ a) El asesino era el político checo. b) **El asesino era un político checo.**

■ ■

■ ■

Tato otázka je dána též lexikálním obsazením stejně jako předešlá. Nominální predikát je též doprovázen hodnotícím adjektivem, a proto jej musí předcházet neurčitý člen *un* nebo *una*. Je však možné, že tento typ konstrukce by se mohl psát i se členem určitým, pokud by se jednalo už o dříve zmiňovaného konkrétního českého politika. Stejně jako uvádí Zavadil a Čermák, tato věta se členem určitým by pak znamenala Vrahem byl český politik, kde český politik je podmětem. Pronominalizace této věty by pak vypadala asi takto: (*Él* [= el político checo] *lo era* [= el asesino]).

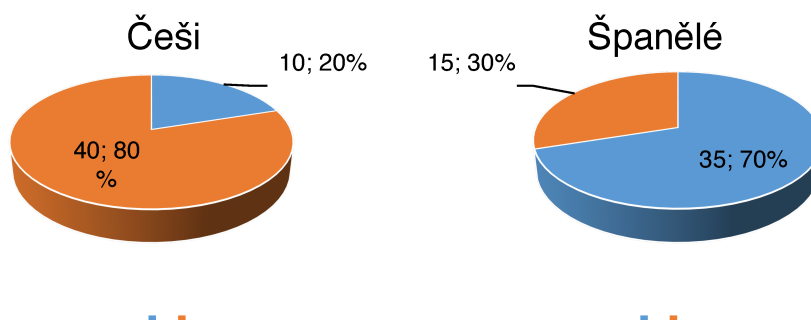
⁶⁶ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Editorial Espasa Libros, S. L. U., 2009. s. 2816

Otázka číslo 13

a) Juan Carlos Alfonso fue rey de España.

b) Juan Carlos Alfonso fue el rey de España.

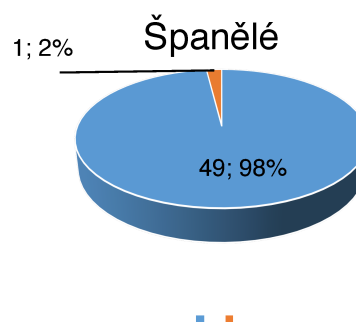
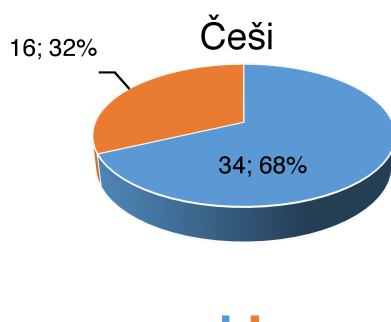
Musím podotknout, že z této otázky jsem dostala velmi zajímavé výsledky. Jak je možné vidět, výsledky se mnoho liší. 70 % španělských respondentů odpovědělo za a), kdežto 80 % českých respondentů odpovědělo za b). Je pro mne obtížné vyhodnotit tuto odpověď, protože u španělsky hovořících respondentů to vypadá, jako by jejich vnímání bylo pouze identifikační. To znamená, že segment *rey de España* se podobá například *Su padre era periodista*. „Proto substantiva bez členu často plní syntaktickou funkci nominálního predikátu nebo doplňku ve výpovědích s verbonominálním predikátem, příp. s doplňkem, kde pojmenovávají širší logickou třídu, do níž je zařazována konkrétnější substance jako její člen.“ (Zavadil a Čermák, 2010). Proti tomuto tvrzení, zas podpořím české respondenty, kteří mohli vidět v odpovědi se členem určitým správnost právě kvůli jedinečnosti. Pro mne je důkazem věta jako je například *Atenea era la diosa de la sabiduría y de la guerra*.⁶⁷ V této větě je také Athéna chápána jako jedinečná ve smyslu, že byla řecká bohyně moudrosti a vítězné války. Proto můžeme vnímat odpovědi španělských respondentů jako analogické vůči podstatným jménům, které vyjadřují povolání, zaměstnání, pracovní pozici, hobby, zálibu nebo podobné sociální funkce, stojí ve funkci nominálního predikátu, a nejsou determinovány.

⁶⁷ ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Sintaxis del español actual*. Univerzita Karlova v Praze: Nakladatelství Karolinum, 2010. s. 46

Otázka číslo 26

a) **El águila es un ave.**

b) El águila es ave.

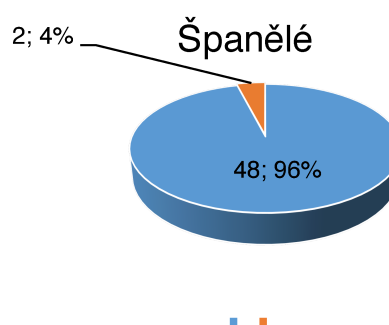
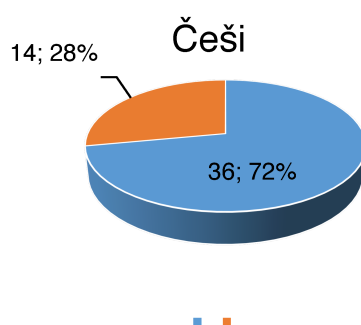

Jak už jsem zmínila v teoretické části, když se jedná o popis nebo definici, je běžné, že nominální predikát předchází neurčitý člen *un/una*. Je tomu tak například ve větných konstrukcích jako *El elefante es un proboscideo.*, *El rosal es una planta angiosperma.* atd.⁶⁸ Takto je to dáno normou, a proto není možné psát tuto větu bez členu. Odpověď b) je tedy normativně špatně.

Otázka číslo 5

a) **Todo son rumores.**

b) Todo son los rumores.

V této otázce je nedeterminovaný nominální predikát správné řešení, protože je to dáno větnou konstrukcí. Stejně tak jako *todo son problemas*, *todo son ventajas*, *todo son excusas*,

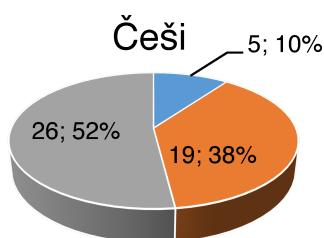
⁶⁸ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Editorial Espasa Libros, S. L. U., 2009. s. 2799

todo son palabras atd. Vždy určují nějaký celek (*conjunto de*). Není to jedna konkrétní fáma, ale mnoho.

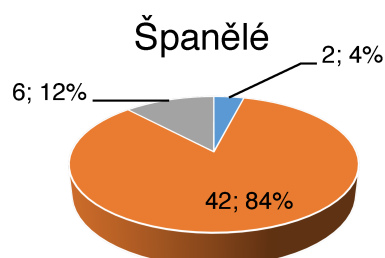
2.5.2. Sponové sloveso *estar*: otázky číslo 23, 28, 29, 30

Otázka číslo 23

- a) El hombre está la trompa.
- b) El hombre está trompa.**
- c) El hombre está una trompa.

■ a) ■ b) ■ c)

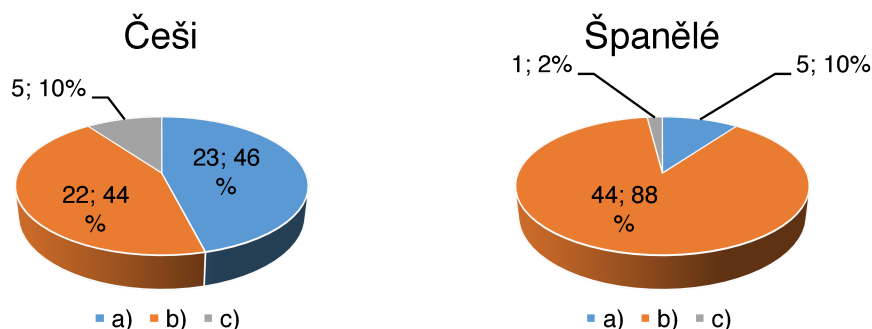
■ a) ■ b) ■ c)

Jak jsem již psala v teoretické části, sponové sloveso *estar* se může také pojit s predikativním substantivem, když se nacházíme v hovorové rovině jazyka. Příklady, které nám uvádí Zavadil a Čermák ve své mluvnici jsou: *Hoy estás cañón* (český překlad: *Fantastická, perfektní*), *En geografía estaba pez* (český překlad: *Mlčel, tedy nic nevěděl*), *El hombre está trompa* (český překlad: *Velmi opilý*). Právě takto formulované věty jsou zkrácenými rezultativními (stavovými) konstrukcemi. Dle autorů by celé přičestí vypadalo takto: *Hoy estás hecha un cañón.*, *El hombre está hecho una trompa.*⁶⁹ Většinové negativní výsledky u českých respondentů vyšly nejspíše proto, že tyto konstrukce nejsou tak známé, a proto měli respondenti tendenci uchýlovat se k odpovědi c).

⁶⁹ ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010. s. 443

Otázka číslo 28

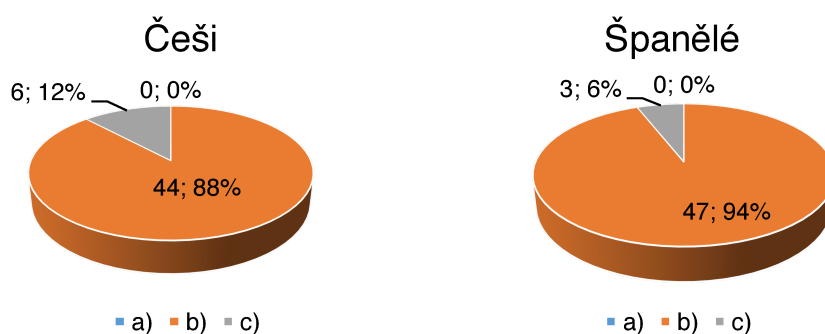
- a) Ayer estuviste un cañón.
- b) Ayer estuviste cañón.**
- c) Ayer estuviste el cañón.

Stejně jako v předešlé otázce, sponové sloveso *estar* se může pojit s predikativním substantivem, když se nacházíme v hovorové rovině jazyka. Můžeme pozorovat, že odpověď b) je u Španělů daleko stabilnější, protože rozumí významu této věty. Kdežto pro české respondenty jsou mechanismy tvoření takových konstrukcí skryté, pokud se s nimi nesetkali již dříve. Tyto výrazy nemají totiž kompoziční význam (doslovný), nýbrž idiomatický (nekompoziční). Člověk se je tedy musí naučit nazpaměť.

Otázka číslo 29

- a) Cuchara está aquí.
- b) La cuchara está aquí.**
- c) Una cuchara está aquí.

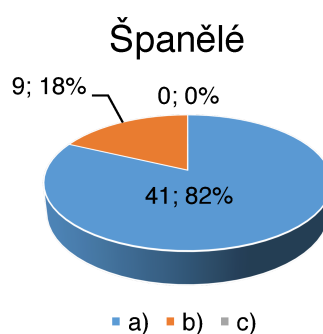
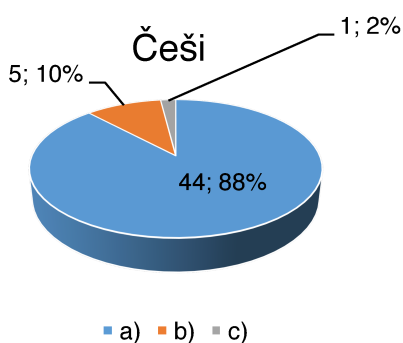

V této větě *la cuchara* je podmětem věty. Skoro většina označila možnost b), která se považuje za normativně korektní. Nikdo neoznačil možnost a), nejspíše proto, že všichni mají

nějakou potřebu zdůraznit podstatné jméno. V této chvíli je pro mne pozitivní možnost b), protože *la cuchara* nese referenci generickou, to znamená, že odkazuje k logické třídě bez jakýchkoliv psychologických, citově hodnotících příznaků. Když je podmětem podstatné jméno se členem neurčitým znamená to, že zahrnuje nějaké subjektivní hodnocení, které musí splňovat určité podmínky, aby mohlo do dané třídy, skupiny patřit.⁷⁰

Otázka číslo 30

- a) **Esther estaba sin sombrero.**
- b) Esther estaba sin el sombrero.
- c) Esther estaba sin un sombrero.

Ve verbonominálním přísudku se může vyskytovat i předložkový predikát. V tomto případě je to *sin sombrero*. *Sin* se může pojít také s přechodnými a intranzitivními infinitivy sloves, což už jsem zmiňovala v teoretické části bakalářské práce. V případě, že se pojí se substantivem, tak jejich větná konstrukce je *sin + sustantivo*. Substantivum se neváže ani se členem neurčitým ani určitým.

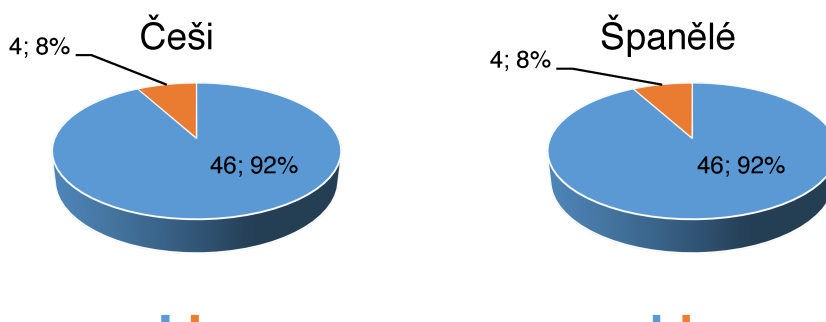
⁷⁰ ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010. s. 395

2.5.3. 3. Sponové sloveso *parecer*: otázka číslo 7

Otázka číslo 7

a) **Parece un tonto.**

b) Parece el tonto.

Výsledky obou skupin respondentů poukazují na to, že obě dvě skupiny vnímají nominální predikát stejně. Možnost b) v tomto případě není možná. Korektní je tak možnost a), která je svým obsahem dosti podobná větě *Parece tonto*. Pak rozdíl mezi větami *Parece tonto* a *Parece un tonto* je, že v první z nich je *tonto* adjektivem a ve druhé *un tonto* substantivem. Stejně tak, jak se uvádí v knize *Las Categorías Gramaticales* rozlišujeme věty *María es adolescente* a *María es una adolescente*: „...es que sólo la segunda constituye una respuesta apropiada a la pregunta <<¿qué clase de persona es María?>>. *Adolescente* es un adjetivo en la primera oración, y señala una propiedad o una particularidad que se puede añadir a la lista de propiedades, transitorias o permanentes, que posea María. Pero la segunda oración nos adscribe a María a una clase o una categoría en la que situamos a las personas los que hablamos español –quizás frente a los que hablan otras lenguas–. Pertener a una clase significa poseer una o varias características estereotipadas que capacitan a ese elemento para ser aislado como entidad individual reconocible por los miembros de una comunidad.“ (Bosque, 1991). Nominálním predikátem tak tedy musí být *un tonto*, protože takto je podstatné jméno zařazeno do nějaké určité třídy mezi ostatní, kam patří, a jednotliví členové jej mezi sebou rozpoznají a zařadí. Sdílí s ostatními určité znaky.

ČEŠL, OTÁZKY		# ODP.		# ODP.		# ODP.
1.	A) María es una abogada.	8	B) María es abogada.	42		
3.	A) Pablo es madrileño.	44	B) Pablo es un madrileño.	6		
5.	A) Todo son rumores.	36	B) Todo son los rumores.	14		
7.	A) Parece un tonto.	46	B) Parece el tonto.	4		
9.	A) La mejor solución será el silencio.	37	B) La mejor solución será silencio.	13		
11.	A) Es un estudiante austríaco.	49	B) Es estudiante austríaco.	1		
13.	A) Juan Carlos Alfonso fue rey de España.	10	B) Juan Carlos Alfonso fue el rey de España.	40		
15.	A) Una silla es de hierro.	0	B) La silla es de hierro.	50		
17.	A) Entonces el estafador eres tú.	49	B) Entonces estofador eres tú.	1		
19.	A) El Dios es.	15	B) Dios es.	35		
21.	A) Mi amigo es albañil.	32	B) Mi amigo es un albañil.	15	C) Mi amigo es el albañil.	3
23.	A) El hombre está la trompa.	5	B) El hombre está trompa.	19	C) El hombre está una trompa.	26
25.	A) La reunión es mañana en el Aula Magna.	42	B) La reunión es mañana en Aula Magna.	8	C) La reunión es mañana en un Aula Magna.	0
26.	A) El águila es un ave.	34	B) El águila es ave.	16		
27.	A) El asesino era el político checo.	6	B) El asesino era un político checo.	44		
28.	A) Ayer estuviste un cañón.	23	B) Ayer estuviste cañón.	22	C) Ayer estuviste el cañón.	5
29.	A) Cuchara está aquí.	0	B) La cuchara está aquí.	44	C) Una cuchara está aquí.	6
30.	A) Esther estaba sin sombrero.	44	B) Esther estaba sin el sombrero.	5	C) Esther estaba sin un sombrero.	1

TABULKA Č. 1 – Tabulka závěrečného vyhodnocení

Ve výše uvedené tabulce můžeme pozorovat výsledky odpovědí českých studentů. V bodě číslo 2.5., který náleží praktické části, jsem každou odpověď srovnávala se španělskými studenty v rámci výsečových grafů. Jak jsme si tedy mohli povšimnout, většina z odpovědí vždy tíhlo k normativní správnosti. Problém vždy nastává u vět, kde se vyskytuje sponové sloveso *estar* a jeho jmenným přísudkem je nedeterminované substantivum, holé. Jsou to totiž ustálené výrazy, které se člověk musí naučit. Proto u odpovědí 23 a 28 sledujeme poněkud rozdílné výsledky. U odpovědí, kde se nachází substantivum vyjadřující povolání, zaměstnání, pracovní pozici, hobby, zálibu atd. ve funkci nominálního predikátu a je doprovázeno hodnotícím adjektivem nebo jiným segmentem, které charakterizují nominální predikát, tak můžeme sledovat občasné zaváhání respondentů, zdali by měl nominálnímu přísudku předcházet neurčitý člen *un/una*. Tato tendence, ale není tak častá, jak si můžeme povšimnout u odpovědí 1, 3, 11, 21, (27).

V otázkách, kde se jednalo o to, jestli je determinován podmět či ne, většina respondentů zvolila normativně správnou variantu. Jediné, kde můžeme sledovat výraznější rozdíl v odpovědích mezi respondenty, je otázka číslo 19. Je možné, že čeští studenti nevnímají slovo *Dios* jako vlastní jméno. Toto může být dáno také naší dosti ateistickou, pohanskou kulturou, kde ve smyslu křesťanském se píše Bůh, ale ve smyslu pohanském bůh. Ale to už není předmětem mého výzkumu.⁷¹

Další viditelný rozdíl mezi odpověďmi českých studentů je u otázky číslo 9. Je možné, že 13 studentů si nedokázalo správně určit podmět a jmenný přísudek. V tomto příkladu je jmenným přísudkem totiž *la mejor solución a el silencio* je podmětem této věty. Tudíž musí následovat determinace daného podmětu. Podobně je tomu tak u otázky číslo 29, kde je podmětem *la cuchara*.

V otázce číslo 26 se tedy jedná o popis nebo definici, kde je běžné, že nominálnímu predikátu předchází neurčitý člen *un/una*. Je tomu tak také například ve větných konstrukcích jako *El elefante es un proboscido.*, *El rosal es una planta angiosperma.* etc. Je to pravidlo, které je dáno normou a musí se dodržovat, tudíž soudím, že 16 respondentů nemělo dostatek znalostí.

Stejně tak se ukázalo, že v otázce číslo 5 rovněž kolísá užití členu. V tomto případě je na místě si uvědomit, že to nejsou žádné konkrétní *rumores*. Je pravdou, že v tomto konkrétním případě jsou *rumores* podmětem, který ale není konkrétní, nýbrž všeobecný. Stejně tak, jak už

---

⁷¹ ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ. Akademie věd ČR, v. v. i. *Naše řeč*. [online] [ročník 12, 1928]. Číslo 7, s. 164-165. Dostupné z: < <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2510>>

jsem zmiňovala výše. Mohou se tedy vyskytovat i bez členu (102), ale i se členem určitým, pokud jsou konkrétními pomluvami (103).⁷²

102. *Escuchen, esa historia es infundada, solo son rumores, hablaurías.*

103. *Dile que publique los rumores, sin citar fuentes, y que a cambio tendrá la exclusiva de las noticias de verdad*

---

⁷² ČERMÁK, P. – VAVŘÍN, M.: *Korpus InterCorp – španělština*, verze 9 z 9. 9. 2016. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. [on-line] [citováno 7.května 2017] Dostupný z: <<http://www.korpus.cz>>

ŠPANĚLÉ. OTÁZKY		# ODP.		# ODP.		# ODP.
1.	A) María es una abogada.	3	B) María es abogada.	47		
3.	A) Pablo es madrileño.	50	B) Pablo es un madrileño.	0		
5.	A) Todo son rumores.	48	B) Todo son los rumores.	2		
7.	A) Parece un tonto.	46	B) Parece el tonto.	4		
9.	A) La mejor solución será el silencio.	50	B) La mejor solución será silencio.	0		
11.	A) Es un estudiante austríaco.	48	B) Es estudiante austríaco.	2		
13.	A) Juan Carlos Alfonso fue rey de España.	35	B) Juan Carlos Alfonso fue el rey de España.	15		
15.	A) Una silla es de hierro.	0	B) La silla es de hierro.	50		
17.	A) Entonces el estafador eres tú.	50	B) Entonces estofador eres tú.	0		
19.	A) El Dios es.	0	B) Dios es.	50		
21.	A) Mi amigo es albañil.	47	B) Mi amigo es un albañil.	3	C) Mi amigo es el albañil.	0
23.	A) El hombre está la trompa.	2	B) El hombre está trompa.	42	C) El hombre está una trompa.	6
25.	A) La reunión es mañana en el Aula Magna.	47	B) La reunión es mañana en Aula Magna.	3	C) La reunión es mañana en un Aula Magna.	0
26.	A) El águila es un ave.	49	B) El águila es ave.	1		
27.	A) El asesino era el político checo.	3	B) El asesino era un político checo.	47		
28.	A) Ayer estuviste un cañón.	5	B) Ayer estuviste cañón.	44	C) Ayer estuviste el cañón.	1
29.	A) Cuchara está aquí.	0	B) La cuchara está aquí.	47	C) Una cuchara está aquí.	3
30.	A) Esther estaba sin sombrero.	41	B) Esther estaba sin el sombrero.	9	C) Esther estaba sin un sombrero.	0

TABULKA Č. 2 – Tabulka závěrečného vyhodnocení

U španělských respondentů je tomu jinak. Tím, že jsou nativními mluvčími, mají daleko větší šanci k pozitivnějšímu doplnění. Stejně tak jako u českých respondentů, i u španělských se setkáváme s různorodými odpověďmi. Je tomu tak například v otázkách číslo 23 a 28. Je pravděpodobné, že ve chvíli, kdy nejsou výpovědi kontextově zařazené, ani Španělé si neuvědomují určitou idiomaticnost těchto frází.

U otázky číslo 13, jak už jsem uvedla výše, španělští respondenti nejspíše vnímají nominální predikát čistě jako identifikační, a proto většina vybrala odpověď bez determinace. To znamená, že segment *rey de España* se podobá například *Su padre era periodista*.

Výsledky otázky číslo 30 pro mne byly dosti neočekávanými. Ve španělském jazyku je normativně dáno, že když po předložce *sin* následuje substantivum, tak není nijak determinované. I přes toto pravidlo 9 z 50 respondentů zvolilo odpověď se členem určitým.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci řeším problematiku užívání členu ve verbonominálním přísudku. Cílem práce bylo obohatit mne samotnou, ale i další české studenty o toto téma, které je občas pro nás záludné. Dalším cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, jak moc velké rozdíly nastávají v konkrétních situacích mezi Španěly a Čechy při doplňování členu do přísudku jmenného se sponou.

Bakalářská práce byla rozdělena do dvou hlavních částí. První z nich se týká teorie, ve které se prolínají úvahy různých jazykovědců, jak španělských, tak i českých. Druhá z hlavních částí je praktická, která navazuje na teoretickou a snaží se nastínit, jak člen ve verbonominálním přísudku vypadá v praxi.

V teoretické části, která byla rozdělena do tří částí, jsem popisovala formální náležitosti členu, verbonominální predikát a následně použití člen v něm samým. Tyto náležitosti jsem posléze použila v otázkách ve svém výzkumu. Tudíž vše, co jsem v teoretické části uvedla se potvrdilo.

Hypotéza, která měla odhalit, zdali jsou čeští studenti hispanistiky stejně tak zdatní jako rodilí mluvčí, se potvrdila. Bylo prokázáno, že čeští studenti se mnohdy blížili ke stejně dobrým výsledkům jako Španělé, kteří těchto vědomostí nabyli již v dětství. Tímto by se mohla podrobněji zabývat například kognitivní lingvistika, která zkoumá na základě toho, že jazyk je jednou z poznávacích aktivit mysli. Mnoho českých studentů je neustále v kontaktu s nativními mluvčími, také chodí na různé přednášky a mají šanci neustále jazyk procvičovat.

Hypotéza číslo 2, ve které se předpokládá, že ve většině případů se budou odpovědi shodovat se také potvrdila. V analyzovaných odpovědích nastalo jen několik případů, kdy se počet českých respondentů velmi lišil od španělských.

Hypotéza, která očekávala tedy u vybraných případů rozdílné výsledky, se také potvrdila. Jak je známo, ne všechno musí člověk vědět na 100 %. Nikdo neočekává, že čeští studenti se budou moci srovnávat po třech letech studia hispanistiky s rodilými mluvčími. Jde hlavně o to, aby se jim snažili přiblížit a pokoušeli se do jazyka proniknout, co možná nejhluběji. Přesto se najdou skulinky, kde měli čeští studenti problém rozpoznat kladnou odpověď. Avšak netvrdím, že španělským studentům to také nedělalo mírné problémy, ale u českých je to viditelné daleko více. Jedná se o příklady se sponovým slovesem *estar* + substantivum. Tyto fráze jsou poněkud idiomatické, což znamená, že se je člověk musí naučit, protože nemají kompoziční význam. To, do jaké míry působily v odpovědích diatopické a diastratické rozdíly mezi Španěly není známo. Pro takovýto výzkum bych musela svou

bakalářskou práci rozšířit, anebo bych navrhla vypracování nové práce pouze na toto konkrétní téma.

Celkově studenti projevili dobré teoretické znalosti. Soudím dle výsledků dotazníku, ve kterém bylo zařazeno 18 otázek na člen ve verbonominálním přísudku, které byly obklopeny 12 distraktory a následně z analýzy vyloučeny. Těchto 12 distraktorů se týkalo předmětu přímého, předmětu nepřímého a různých příslovečných určení.

Při psaní bakalářské práce jsme se dozvěděla spoustu zajímavých informací. Myslím, že můj záměr obohatit se novými znalosti kolem slovního druhu člen, se vydařil. Doufám, že ani jiné studenty nezklamou a má práce jim bude nápomocna při studiu o tom, jak se chová člen ve verbonominálním přísudku ve španělštině.

POUŽITÁ LITERATURA

1. BOSQUE MUÑOZ, Ignacio. *Textos de apoyo: Las Categorías Gramaticales*. Madrid: Editorial Síntesis, S. A., 1991. ISBN 84-7738-075-9
2. GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Gramática didáctica del español*. 8ª ED. Madrid: Editorial Ediciones SM, 2002. ISBN 9788434885875
3. JIMÉNEZ JULIO, Tomás. Observaciones sobre las unidades *paramorfológicas*. *Moenia*. Revista Lucense de Lingüística y Literatura. Universidade de Santiago de Compostela: 2001, vol. 7, ISSN. 1137-2346
4. LLORACH ALARCOS, Emilio. *Gramática de la Lengua Española*. Madrid: Editorial Espasa Calpe, S. A., 1995. ISBN 84-239-7840-0
5. REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Manual*. México: Editorial Planeta Mexicana, S.A. de C.V., 2010. ISBN 978-84-670-3281-9
6. REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española: Sintaxis II*. Madrid: Editorial Espasa Libros, S. L. U., 2009. ISBN 978-84-670-3207-9
7. ZAVADIL, Bohumil. *Vývoj španělského jazyka II*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0462-0
8. ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1641-4
9. ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Sintaxis del español actual*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1876-0

INTERNETOVÉ ZDROJE

1. ČERMÁK, P. – VAVŘÍN, M.: *Korpus InterCorp – španělština*, verze 9 z 9. 9. 2016. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. [on-line] [citováno 7.května 2017] Dostupné z: <<http://www.korpus.cz>>
2. FERNÁNDEZ LÓPEZ, Justo. *Oraciones copulativas o atributivas*. Hispanoteca. [online] [citováno 15.dubna 2017]. Dostupné z: <<http://hispanoteca.eu/Gramáticas/Gramática%20española/Oraciones%20copulativas%20o%20atributivas.htm>>
3. REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Ortografía básica de la lengua española: Uso de las letras mayúsculas*. [online] [citováno 1.května 2017]. Dostupné z: <<http://hispanoteca.eu/Gramáticas/Gramática%20española/Ortograf%C3%ADa-%20RAE%202010-Uso%20de%20las%20mayúsculas.htm>>
4. ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ. Akademie věd ČR, v. v. i. *Naše řeč*. [online]. 1928, vol. 7. [citováno 30.dubna 2017]. Dostupné z: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2510>>
5. LITSCHMANNOVÁ, Martina. *Máme dotazníky a co dál?* [online]. ŠKOMAM 2009, [citováno 27.dubna 2017]. Dostupné z: <http://homel.vsb.cz/~lit40/SKOMAM_09.PDF>

PŘÍLOHA

Příloha číslo 1

Dotazník

Předem Vám děkuji za vyplnění. Pro vás je to otázka deseti minut, a mne to velice pomůže v mé bakalářské práci. V dotazníku zaškrtněte vždy jen jednu správnou odpověď.

1. a) María es una abogada. b) María es abogada.
2. a) A María visitamos mañana. b) A María la visitamos mañana.
3. a) Pablo es madrileño. b) Pablo es un madrileño.
4. a) Le escribiré a Viola. b) La escribiré a Viola.
5. a) Todo son rumores. b) Todo son los rumores.
6. a) Ellos estudian en Universidad de Salamanca. b) Ellos estudian en la Universidad de Salamanca.
7. a) Parece un tonto. b) Parece el tonto.
8. a) Los papeles llevé yo. b) Los papeles los llevé yo.
9. a) La mejor solución será el silencio. b) La mejor solución será silencio.
10. a) A Pedro no lo hablo. b) A Pedro no le hablo.
11. a) Es un estudiante austríaco. b) Es estudiante austríaco.
12. a) Alex se acostó ayer en el sofá. b) Alex se acostó ayer en sofá.
13. a) Juan Carlos Alfonso fue rey de España. b) Juan Carlos Alfonso fue el rey de España.
14. a) Juan la corteja. b) Juan le corteja.

15. a) Una silla es de hierro. b) La silla es de hierro.
16. a) A Linda no la conozco. b) A Linda no le conozco.
17. a) Entonces el estafador eres tú. b) Entonces estofador eres tú.
18. a) Al árbol se le ha caído el cono. b) Al árbol se ha caído el cono.
19. a) El Dios es. b) Dios es.
20. a) A Pedro vimos ayer en el parque. b) A Pedro le vimos ayer en el parque. c) A Pedro lo vimos ayer en el parque.
21. a) Mi amigo es albañil. b) Mi amigo es un albañil. c) Mi amigo es el albañil.
22. a) Elisa ha salido de aula. b) Elisa ha salido de la aula. c) Elisa ha salido del aula.
23. a) El hombre está la trompa. b) El hombre está trompa. c) El hombre está una trompa.
24. a) Cuando la niña, jugaba con las muñecas. b) Cuando niña, jugaba con las muñecas. c) Cuando la niña, jugaba con muñecas.
25. a) La reunión es mañana en el Aula Magna. b) La reunión es mañana en Aula Magna. c) La reunión es mañana en un Aula Magna.
26. a) El águila es un ave. b) El águila es ave.
27. a) El asesino era el político checo. b) El asesino era un político checo.
28. a) Ayer estuviste un cañón. b) Ayer estuviste cañón. c) Ayer estuviste el cañón.
29. a) Cuchara está aquí. b) La cuchara está aquí. c) Una cuchara está aquí.
30. a) Esther estaba sin sombrero. b) Esther estaba sin el sombrero. c) Esther estaba sin un sombrero.

RÉSUMÉ

Bakalářská práce pojednává o členu ve verbonominálním přísudku ve španělštině. Podstatou celé práce je objasnění si, jak se člen chová v daných větných konstrukcích ve španělštině, tedy v konstrukcích se sponovými slovesy *ser*, *estar* a *parecer*. První polovina práce je věnována teorii, kde jsou zachyceny pohledy odlišných autorů. Rozebírá se v ní, jak samostatný slovní druh člen, tak jmenný přísudek se sponou, a nakonec také jednotlivé typy konstrukcí, které mohou stát ve funkci nominálního přísudku (šp. *atributo*). Teoretická část je důležitou součástí práce, protože jsou v ní zachyceny hlavní pravidla používání členu, které jsou stanoveny normou spisovného jazyka.

Tato pravidla jsou nadále dodržována i v části praktické, která se věnuje výzkumu používání členu ve verbonominálním přísudku mezi českými a španělským studenty. Na základě teoretické části jsou po sléze jednotlivě analyzovány a vyhodnocovány otázky z předloženého dotazníku (viz. Příloha 1). Pro výzkum byl zvolen výzkum kvantitativní, ve kterém byla užitá forma dotazníkového šetření. Dotazník je tvořen 18 otázkami zaměřené na člen ve verbonominálním přísudku, které jsou obklopeny dalšími 12 distraktory. Tato metoda byla použita proto, aby žádný z respondentů nepřišel na jádro výzkumu.

Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, jak moc obtížné je takové téma pro české studenty, i když studují hispanistiku a jsou se španělským jazykem neustále ve styku. K posouzení bylo celkem použito 50 dotazníků od českých respondentů a 50 od španělských, z čehož se dají odvodit poměrně dobré výsledky. Každá z otázek je vyhodnocena zvlášť, jak ze strany nativních mluvčích, tak i českých studentů španělštiny. K jednotlivým otázkám je vytvořen výšečové grafy pro znázornění odpovědí Španělů, ale i odpovědí Čechů, aby bylo jasné a srozumitelné, kdo jakým způsobem odpověděl.

Ve výzkumu byly potvrzeny všechny hypotézy, tím se chce říci, že existují určité situace v jazyku, kdy si nemůžeme být jistí ani nativními mluvčími. Mnohokrát může být odpověď ovlivněna nejen diastratickým původem, ale i diatopickým. Jiným respondentům zas mohlo dělat problém to, že věty nebyly kontextuálně zařazené.

Z výzkumu tedy vyplývá, že španělští respondenti si počínají v odpovědích lépe, než čeští. Tento fakt je dán tím, že v českém jazyku se nevyskytuje slovní druh člen.

RESUMEN

El trabajo de fin de grado trata el tema del artículo en el predicado nominal en la lengua española. La esencia del trabajo se basa en la aclaración de cómo se comporta el artículo en el predicado nominal, es decir, en las construcciones con los verbos ser, estar y parecer, los que se denominan verbos copulativos.

La primera parte del trabajo consta de tres subcapítulos en los que se tratan la tipología de artículos, la diferencia entre los llamados predicado verbal y predicado nominal donde el predicado nominal es el principal explicado y el subcapítulo que explica la tipología del atributo, o sea, se habla sobre cuáles miembros oracionales pueden actuar en el lugar del atributo. La parte teórica es muy importante para ese trabajo, ya que en ella están apuntadas las principales reglas del uso del artículo en el predicado nominal y que son establecidas por la norma de la lengua.

Con las mismas reglas se trabaja luego también en la segunda parte, en la parte práctica. Es la que se ocupa de la investigación sobre el artículo en el predicado nominal entre los estudiantes españoles y checos. Las preguntas de la investigación son evaluadas y analizadas sobre la base de la parte teórica. Para la encuesta se ha elegido la investigación cuantitativa, donde se ha usado la forma del cuestionario. Ese cuestionario está formado por 18 preguntas que tratan el tema del trabajo del fin de grado y 12 preguntas que llevan la función de distractores. Esa metodología se ha usado para que los respondentes ni checos ni españoles reconozcan el núcleo de la investigación.

El objeto del trabajo ha sido llegar averiguar si el tema del artículo es complicado para los estudiantes checos a pesar de que están constantemente en contacto con el español, ya sea en la Universidad o fuera de ella. Se ha evaluado 50 cuestionarios que han entregado los respondentes españoles y 50 cuestionarios de la parte de los respondentes checos. Se ha evaluado cada pregunta por separado, no solamente por la parte de los nativos pero también por la de los estudiantes checos. Junto a cada pregunta ya evaluada se han hecho dos gráficas de tarta para la comparación de respuestas de los españoles y los checos, para que sea todo claro y comprensible.

En la investigación se han comprobado todas las hipótesis, pues bien, en la lengua existen ciertas situaciones en las que no podemos creer ni en los nativos cien por cien. Muchas veces la respuesta puede estar influida por factores diastráticos pero también diatópicos. Por otra parte, hay cierta dificultad para algunos si no ven la oración en un contexto dado.

De la investigación resulta que los respondientes españoles contestan mejor que los checos. Los españoles manejan mejor el tema del artículo en el predicado nominal, ya que es natural para ellos, y además en la lengua checa no existe la clase de palabra artículo.